

Mezőkövesdi Óvoda-Bölcsőde és Étkeztetési Központ

3400 Mezőkövesd, Egri út 3.

tel/fax: 412-282 e-mail: kpovoda.mk@gmail.com

Intézmény fenntartója: Mezőkövesd Város Önkormányzata

Pedagógiai Program

Hitvallásunk:

*„ Ha a gyermekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni,
Ha a gyermekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bizalommal lenni, Ha a
gyermekek megdicsévre élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat,
Ha a gyermekek méltóságban élnek,
Megtanulják az igazságot.”*

(Dorothy Law Holtz: 'Egy élet a kezében' részlet)

Tartalom

HELYZETELEMZÉS	4
AZ INTÉZMÉNYEGYSÉGEK BEMUTATÁSA	4
GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP	9
A HELYI NEVELÉSI ALAPELVEK, ÉRTÉKEK, CÉLKITŰZÉSEK	12
A NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK, AMELYEK BIZTOSÍTJÁK A GYERMEK SZEMÉLYISÉGÉNEK FEJLŐDÉSÉT KÖZÖSSÉGI ÉLETRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÍTÉSÉT A KIMELET FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSÉT FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSÉT, AMELYEK MINDEN GYERMEK ELJUT AZ ISKOLAKEZDÉSHEZ SZÜKSÉGES ÉRTELMI ,LELKI,SZOCIÁLIS ÉS TESTI FEJLETTSÉGHEZ	19
AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	35
AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	41
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	80
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése.....	81
Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	100
A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁIT	101
Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.....	101
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.....	103
A pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések	104
A pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása.....	105

Pedagógiai program tartalmát szabályzó jogszabályok:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

HELYZETELEMZÉS

Az intézmény hivatalos elnevezése: Mezőkövesdi Óvoda-Bölcsőde és Élelmezési Központ

Az intézmény székhelye, telefonszáma: 3400 Mezőkövesd, Egri u.3. tel.: 49/412-282

Az óvoda alapításának éve: 2003.

Alapító: Mezőkövesd Város Önkormányzata

Az óvodához tartozó tagintézmények:

Egri úti Székhely óvoda	tel.: 49/412-282
Dohány úti Cseperedő Tagóvoda	tel.: 49/412-619
László Károly úti Bazsarózsa Tagóvoda	tel.: 49/411-892
Móra Ferenc úti Rügyecske Tagóvoda	tel.: 49/411-884
Deák Ferenc úti Csibe Bölcsőde	tel.: 49/311-829

* *A bölcsőde szakmailag önálló intézmény*

Az intézmény fenntartója és felügyeleti szerve: Mezőkövesd Város Önkormányzata

AZ INTÉZMÉNYEGYSÉGEK BEMUTATÁSA

Az Egri úti Székhely Óvoda

Az Egri úti Tagóvoda Mezőkövesd észak-nyugati részén, családi házas lakóövezetben található. Az óvoda épületét 1938-ban építették, eredetileg Gazdasági Iskolaként működött, 1951. óta funkcionál óvodaként.

Az eredetileg egy csoporttal működő intézmény a demográfiai hullám változásának függvényében 3, majd 5 csoporttal működött. 1996-ban, a városban bekövetkezett sajnálatos gyermeklétszám csökkenése következtében, egy szükségférőhelyes csoport megszüntetésre került.

Nagy eredmény, hogy 2009-ben megtörtént az intézmény akadálymentesítése. 2013-ban az óvoda három csoportszobával bővült, jelenleg az óvoda 175 férőhelyes, 7 óvodai csoporttal rendelkezik. A bővítés, felújítás eredményeként az óvoda a mai kor igényeinek mindenben megfelelő gyermek intézmény.

Az óvodai csoportszobák tágasak, világosak, normál méretűek. Minden csoporthoz önálló öltöző, mosdó és WC helyiség tartozik. Az óvoda rendelkezik egy tágas, sporteszközökkel jól felszerelt tornateremmel, fejlesztő szobával, vezetői irodával, nevelői szobával, felnőtt öltözővel, mosdóval, valamint konyhával és az ezekhez szükséges kiszolgáló helyiségekkel. Az intézmény konyhája jelenleg melegítő konyhaként üzemel.

Az óvoda épületét hatalmas udvar veszi körül. Az udvar átjárható. Váltja egymást a füves és kövezett felület, domb és síkterület, veteményes és virágoskert, mozgásfejlesztő játékokkal felszerelt játszóudvar. A mozgásfejlesztő játékok nagy része még vasból készült, folyamatos cserére szorul.

A gyermekek többsége a családi házas lakóövezetből és az Egri úti lakótelepről érkezik az óvodába. A családok nagy része átlagos anyagi helyzetű, de sajnos vannak nehéz körülmények között élő gyermekek is.

A családokban a munkanélküliség megjelenésével növekszik a hátrányos helyzetű gyermekek száma. A szülők nagy része erősen kötődik az óvodához, az óvodapedagógusokhoz, szívesen hozzák gyermekeiket akár több generációkon is át az intézménybe.

László Károly úti Bazsarózsa Óvoda

Az óvoda a város központjában az ún. „Hadas” városrész környezetében található. A város első gyermekintézményi célokra épült létesítménye. A KSZKBI megbízásából épült intézmény átadására 1960. december 15-én került sor. Az intézmény 1982-ben került városi tulajdonba, a VII.sz. Napköziotthonos Óvoda elnevezéssel, ennek ellenére a köztudatban „OKISZ” vagy „Matyóházi” óvodaként ismert, mivel a fenntartói feladatokat a városi tulajdonba kerülésig e két gazdálkodó szerv látta el. A mai napig is korszerűnek tekinthető, a gyermeki igények figyelembe vételével épült és felszerelt háromszintes épület földszintjén két, az emeleti részében 3 óvodai csoport, a tetőtérben mosókonyha, tornaterem, szertár, öltözők kerültek kialakításra.

Az otthonos csoportszobák, a tornaterem jó felszereltsége, a gesztenyefákkal övezett udvar biztosítja a színvonalas, nyugodt gyermeki életet.

Pályázati, ill. alapítványi pénzforrásból az utóbbi években az óvoda udvarán jelentős korszerűsítést sikerült megvalósítani, szinte teljes mértékben kicserélődött a játékkészlet. Az elavult, fémből készült eszközök helyére természetes anyagból, fából készült pavilonok, mozgásfejlesztő játékok kerültek beépítésre. 2018. nyarán az udvar bővítésére került sor a szomszédos telek (Kolping ház) megvásárlásával még nagyobb udvar és még több mozgásfejlesztő játék szolgálja az idejáró gyermekek játék- és mozgásigényének kielégítését. Az óvodába elsősorban lakókörzetünkben, de központi elhelyezkedése és a szülők munkahelye miatt a város távolabbi területeiről is járnak gyermekek. A családok nagy része átlagos anyagi helyzetű, de sajnos jelentős a nehéz anyagi körülmények között élő gyermek is.

Önkormányzatunk Képviselőtestülete 2003. áprilisában az intézményhálózat racionalizálása mellett döntött. A döntés értelmében a városban működő négy óvoda összevonásra került. 2003. július 1-től az intézmény hivatalos elnevezése: Mezőkövesd Város Napköziotthonos Óvodája Székhelye: 3400 Mezőkövesd, László Károly u. 1.

2009. július 1-től önkormányzati döntés értelmében a Városi Bölcsőde két telephellyel összevonásra került az óvodákkal, az új intézmény neve: Városi Napköziotthonos Óvoda és Bölcsőde. Székhelye. 3400 Mezőkövesd, László Károly u. 1.

A 2011.évi Nemzeti Köznevelésről szóló CXC törvény 8. § (5) bekezdése valamint az államháztartásról szóló 368/2011 Korm. rendelet 5. § (1)-(2) bekezdése alapján 2013. február 27-től intézményünk neve: Mezőkövesdi Óvoda és Bölcsőde.

Dohány úti Cseperedő Óvoda

Az óvoda 1973. december 16-án nyílt meg a város dél-nyugati részén, az ún. KISZ lakótelep” szomszédságában. A gyermekek részben a lakótelepről, többségében viszont az óvoda környékén lévő családi házas övezetből, nem ritkán a város távolabbi kerületeiből is járnak az intézménybe.

1973-tól - 1981-ig 4 csoportos, 1981-től - 1998-ig 6, sőt néhány évig 7 csoportos óvodaként üzemelt. A csökkenő gyermeklétszám igen hátrányosan érintette az intézményt. 1998. szeptember 1-től 5 csoportban folyik a nevelőmunka. A megszűnő óvodai csoportokban, a zsidongó egy részében, az irodahelyiségben egy bölcsődei csoport kialakítására került sor. A kiszolgáló helységek hiánya hátrányt jelentett az óvodának.

A városi bölcsőde bővítését követően 2012-ben megszűnt az óvodában működő bölcsődei csoport. Helyén tornaszoba, gyermekmosdó, öltöző és vezetői iroda került kialakításra. Az átalakításnak köszönhetően az épület nevelői szobával is rendelkezik. Így az óvoda adottságai megfelelően biztosítják a zavartalan munkavégzést.

Az udvart, az óvodaátadást követően társadalmi munkával, a patronáló üzemek és szülők segítségével sikerült kialakítani. A rendezett udvar minden évszakban lehetőséget ad a gyerekeknek a játékra, pihenésre, az egészséges testi fejlődéshez szükséges nap-, lég-, vízfürdőre. Az elavult, vasból készült udvari játékokat pályázati, alapítványi forrásból, természetes alapanyagú, fa játékokra sikerült lecserélni. 2014 nyarán sor kerül az intézmény energetikai korszerűsítésére, a vizesblokkok felújítására. A beruházás eredményeként minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyerekek egész nap folyamán komfortosan, jól érezzék magukat az intézményben.

A családok szociális helyzete különböző. A nehéz gazdasági helyzet miatt ugyan növekszik a szülők körében a munkanélküliek száma, ennek ellenére anyagi helyzetük átlagosnak mondható. Szerencsére alacsony a nehéz anyagi körülmények között élő gyermekek száma.

Jelentős változás történt az óvodai étkeztetésben, 2004. január 1-től a főzőkonyhánk melegítő konyhaként funkcionál.

Móra Ferenc úti Rügyecske Óvoda

Az óvoda 1979. március 7-én nyitotta meg kapuit, Mezőkövesd zöld övezetében helyezkedik el kellemes környezetben. Intézményünket a Móra Ferenc úti lakótelep és számos kertés, családi ház övezi.

Az óvoda épülete pavilon rendszerű 5 csoportos, 110 férőhelyes, korszerű, modern, a 3-7 éves gyermekek nevelését szolgáló létesítmény. Az óvoda dolgozói szorgalmas munkával varázsolták széppé, barátságossá.

A középén elhelyezkedő, tágas zsibongóhoz - mely rendezvényeknek, sportfoglalkozásoknak, sokrétű tevékenységeknek ad helyet - szárnyszerűen kapcsolódik három pavilonrész. Kettőben két-két csoportszoba és a hozzátartozó kiszolgálóhelyiségek kaptak helyet. Két csoport kivételével minden csoportnak külön foglalkoztatója, öltözője és mosdója van.

A 500 adagos konyha 2004. január 1-től 2015. szeptemberéig látta el az óvodák gyermekétkeztetését. 2015. szeptemberétől melegítőkonyhaként üzemel.

Az óvodaudvar társadalmi munkával, elsősorban a szülők és üzemek segítségével került kialakításra, sokoldalú testi fejlesztést biztosít a gyermekek számára. A füvesített és kövezett felület biztosítja a testnevelést és a szabad mozgásos tevékenységeket.

Az udvari játékok változatosak, a régi vasból készült mászóakák cseréje megtörtént, természetes anyagokból készült játékokra. A három homokozó, a füvesített terület, az árnyékot adó babaház, a mozgásfejlesztő játékok, a gyakorló kert az óvodások jó közérzetét szolgálják. Az örökzöldekkel parkosított terület esztétikai látványt, felüdülést biztosít.

A családok szociális helyzete változó, többségük rendezett anyagi helyzetű. Az óvoda nevelési elveit, céljait elfogadják. A legtöbb szülő igényesen neveli a gyermekét, a lakáskörülmények általában jónak mondhatók.

Eredményeink, értékeink

Nevelőmunkánkat az óvodai nevelési programban megfogalmazottaknak megfelelően a helyi sajátosságokhoz, lehetőségekhez, az óvoda feltételrendszeréhez igazodva, a szülők igényeit figyelembe véve végezzük. Kialakult szokás- és hagyományrendszer jellemzi az óvodák munkáját.

Nevelésünk célja a gyermeki személyiség megismerése és személyiségének fejlesztése, melynek alapja a kölcsönös bizalom és szeretet. A szülők igényének megfelelően életkor szerint osztott csoportokban, családi légkörben, tevékenykedtetés közben folyik a gyermekközpontú nevelés.

Eredményesen végezzük a hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását.

A személyes példa, a környezet hatása, a szabad játék, annak sokszínűsége a mindennapos mesélés, verselés, éneklés fontossága minden óvónő nevelőmunkáját meghatározza. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit és ennek megfelelően tervezzük és szervezzük a tevékenységek tartalmát.

A hagyományok ápolása, az ünnepek keretét adnak szinte minden hónapnak.

- A 'matyó' szokások, hagyományok ápolása minden óvodában kiemelten fontos.
- Rendszeresen látogatjuk a táncpajtot, a Matyó Múzeumot, a Kisjankó Bori házat.
- Ünnepeinket a nagycsoportosok matyó ruhában ünnepeiknek.
- Heti egy alkalommal táncpedagógus foglalkozásokat tart, a népi tánc alapjaira tanítja a gyermekeket.

Az óvónők eredményesen végzik a környezet szeretetére, megbecsülésére való nevelést. Gyakoriak a természeti megfigyelések, séták, kirándulások.

Az egészséges életmód kialakítására, a testi, lelki, szellemi egészség megszerzésére, megőrzésére neveljük a gyermekeket.

A mozgásigény kielégítésére minden óvoda igyekszik a helyi lehetőségeit kihasználni. (óvoda udvar, zsibongó, tornaterem)

Igény szerint biztosítjuk nagycsoportban az úszásoktatást. (Költségeit a Városi Önkormányzat finanszírozza.)

A szülők igénye alapján, szakemberek közreműködésével speciális foglalkozásokat vezetünk be. (gyermektorna, néptánc, idegen nyelv, stb...)

A gyermekorvossal, védőnővel minden óvodának jó a kapcsolata. Rendszeresen a szűrő vizsgálatok (fogászat, szemészet, hallásvizsgálat)

Tiszteletben tartjuk a másságot. Eredményesen végezzük a hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását, sikeres iskolai életre történő felkészítését. Célunk azoknak az eljárásoknak, módszereknek a megválasztása, melyekkel az esélyegyenlőséget megteremtjük.

A tudatosan tervezett tanulási folyamatban törekszünk a hátrányok kiegyenlítésére, de fontosnak tartjuk a kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztését, szükség esetén a megfelelő szakember közreműködését igényelve. (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus)

A családokkal jó kapcsolatot sikerült kialakítanunk, elismerik az óvodában folyó munkát. A szülők többsége figyelemmel, érdeklődéssel kíséri gyermeke óvodai életét, szívesen vállalnak aktív szerepet munkánk támogatásában.

Óvodáink nevelési eredményeit mind a fenntartó, mind a szülők elismerik, mindezt óvodapedagógusaink szakmai felkészültségükkel, igényes, lelkiismeretes munkájukkal vívták ki. Nevelőtestületünk számos sikeres pályázati eredménnyel is büszkélkedhet.

Intézményünkben törekszünk;

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai élet kialakítására, melynek során a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.

A gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartására.

Az előítélet mentes gondolkodásra, a másság elfogadására.

Kölcsönös bizalomra, őszinteségre épülő kapcsolattartásra a szülőkkal, családokkal, társadalmi szervekkel.

Arra, hogy az óvónő teljes személyiségével legyen pozitív minta, modell mind a gyermekek, mind a családi nevelés előtt. Szakmai igényesség jellemezze nevelőmunkáját a mindennapok óvodai gyakorlatában, az óvoda többi dolgozója pedig a reá bízott munkát tőle telhetően, legjobb tudása szerint, becsülettel végezze el.

Arra, hogy gyermekeinket eljuttassuk az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

Gyermekkép

A gyermekeket óvodába lépésük pillanatától fogva *egyéniségük, képességeik figyelembevételével neveljük.*

- legyenek kommunikációra és kooperációra képesek,
- a kritikus gondolkodás, döntésképeség, konfliktuskezelő képesség, és az életen át tartó tanulás igénye vezesse a kíváncsiság útján,
- cselekedeteit, gondolkodását a *nemzeti és multikulturális értékek*, a szülőföld hagyományápolása hassa át,
- viselkedését az egyén és társadalom jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete jellemezze,
- váljon minden kisgyermek egy önálló, színes egyéniséggé.

A nevelésünk középpontjában a gyermek áll, ezért nagy hangsúlyt kell fektessünk;

- az eltérő ütemben fejlődő, más és más területen elismerést érdemlő kisgyermekekre,
- értékelésünkön minden gyermeket csak magához képest „viszonyítható” egyénenként kezelhetünk,
- figyelnünk kell arra, hogy gyermekeink tettei érzelmvezéreltekké váljanak;
- az „én” központúságot fokozatosan váltsa fel a mások érdekeinek figyelembevétele is,

Az óvodás korú gyermek *alapvető tevékenységi formája a játék*, melyen keresztül egyéni képességeinek megfelelően fejlődik.

- A játékon keresztül biztosítjuk kiegyensúlyozott fejlődésüket, hozzájárulva személyiségük sokoldalú kibontakoztatásához.
- Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának semmilyen tekintetben.
- Szeretnénk, ha gyermekeinket érzelmi gazdagság és nyitottság jellemezné.
- Bízban önmagukban, tolerálják a másságot, legyenek segítőkészek.
- El tudjanak igazodni a mindennapi életben, képesek legyenek a helyes és helytelen szokások, szabályok között különbséget tenni.
- Anyanyelvükön szívesen, gazdag szókincsrel beszéljenek. Legyen önálló véleményük, jól kommunikáljanak, gondolataikat mások számára érthetően fogalmazzák meg.
- Legyenek kezdeményezők, tevékenyek. Óvják, védjék környezetüket, hiszen az élet minden formája érték.
- Testben és lélekben egészséges, boldog, kiegyensúlyozott gyermek az, aki harmóniában van környezetével és önmagával.
- Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel, természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá váljon.

Arra törekszünk, hogy az óvodánkban nevelkedő gyermekek a teremtett világ dolgai felé legyenek nyitottak, talentumaikat bátran merjék felfedezni magukban, korlátaikat elfogadni, magukba fogadják a keresztény szeretet alapján az előítéletektől mentes gondolkodást.

Olyan gyermeket szeretnénk nevelni, akik szeretettel, örömmel, jókedvűen jönnek óvodánkba, s készek a befogadásra, az óvónők pedig készek a gyermeki személyiség spontán és tervszerű fejlesztésére.

Az óvodánkban felnövekvő gyermekek sokszínűsége az óvodai nevelésünk hatására harmonikusan illeszkedjen az európai uniós polgárrá növekedés útján.

Óvodakép

- Pedagógiai programunkkal, óvodai nevelésünkkel olyan értéket szeretnénk megteremteni, melyben minden partnerünk (gyermek, szülő, óvodapedagógus, dajka) jól érzi magát, ezáltal aktív részese a megvalósításának.
- Óvodánk a családi élet kiegészítésére törekszik, erősítve a meleg, bensőséges biztonságot sugárzó, egymásra figyelő, bizalmon alapuló kapcsolatot. Figyelembe veszi a gyermek és családok eltérő hagyományait.
- A mi óvodánk érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, családias, szeretetteljes, gondoskodó, türelmes odafigyelést, az élmények feldolgozását támogató és nyújtó hely, ahol a gyerekek megtapasztalhatják a személyükre irányuló tiszteletet, elfogadást, megbecsülést.
- A gyerekek érdekében óvodánk ellene szól minden olyan kezdeményezésnek, melyek zavarhatják a gyermekek fejlődését, esetleg inadekvát a terhelhetőségükkel.
- Ahol a fejlődés és fejlesztés leghatékonyabb pedagógiai eszközének a szabad játékot tekintjük.
- Szeretnénk, ha a fejlődés és a fejlesztés töretlen lenne lelki síkon, szakmai téren és tárgyi eszközökben is.
- *Az óvodánk funkciói:*
 - óvó – védő
 - szociális
 - nevelő – személyiségfejlesztő
- Az óvoda közvetetten segítse az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeknevelésben, a gyermekekkel kapcsolatos döntések meghozatalában, és igyekszünk partnerek, lenni ebben.

Pedagóguskép

Pedagógusaink a jó családi bánásmódhoz hasonlóan, olyan játékba ágyazott komplex személyiségfejlesztésre törekszenek, ahol *minden gyermek megfelelően fejlődik*, a gyermeki szükségletek, jogok, érdekek állnak mindenekfelett.

Pedagógusaink:

- A szabadság és korlátozás kellő arányával, biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet nyújtanak a gyermekek számára.
- A gyermekek integrált nevelésében alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, eltérő viselkedéshez.
- Magas szintű pedagógiai és pszichológiai kompetenciákkal rendelkeznek: elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség.
- Együttműködnek a különböző szakemberekkel, iránymutatásaikat, javaslataikat beépítik a pedagógiai és nevelési folyamatokba.

Tudomásul veszi, és pedagógiai munkáját ennek szellemében szervezi, hogy:

- A gyermek a maga ütemében fejlődik.
- A gyermek személyiségét harmonikus összhang jellemzi – önmaga adottságaihoz és képességeihez mérten.
- A néphagyományörzés, a helyi hagyományaink ápolásának értékmegőrzése, a multikulturális értékek, nyelvek megismertetése, a vallási ismeretek bővítése – közvetlen átélése alapja az emberi erkölcsi normák közvetítésének s egyben módszere, eszköze, eredménye, a gyermeki személyiség pozitív alakulásának alap eleme.

Fontosnak tartja az egymás elfogadását, az egyéni értékek feltérképezését és kibontakoztatását.

Tiszteletben tartja a gyerekek egyéniségét a jó közérzetet biztosító együttélés szabályainak keretei között.

Mindezeket túl:

- ✓ Hiteles és példamutató.
- ✓ Önálló és öntevékeny.
- ✓ A szabadság és korlátozás jó arányával biztonságot, bizalmat, elfogadást és védelmet nyújt a gyermekek számára.
- ✓ Segítő odafigyeléssel együtt él a gyermekkel: vidámságban, szeretetben, feltétel nélküli elfogadásban, felismeri benne az értéket – tehetséget.
- ✓ Rugalmas és leleményes.
- ✓ Figyelmes és kitartó.
- ✓ Kreatív és minden jóra nyitott.
- ✓ Hiteles és őszinte.
- ✓ A szülőkkel együttműködő.
- ✓ Elhivatott.
- ✓ Szeret és tud játszani.

Szülőkép

- A szülő képes az együttnevelésre, a gyermekek személyiségfejlesztésére, a jó kapcsolat kialakítására és megtartására.
- Segíti gyermekközpontú személyiségével a helyi Pedagógiai program megvalósítását.
- Tiszteli a gyermek pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját.

A HELYI NEVELÉSI ALAPELVEK, ÉRTÉKEK, CÉLKITŰZÉSEK

Az óvodai nevelés alapelvei, céljai, feladatai

A gyermek nevelése *elsősorban a család joga* és kötelessége, ebben óvodánk kiegészítő szerepet vállal, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be a szülőkkel szorosan együttműködve.

Óvodánk nevelési alapelvei

- A gyermeki jogok maximális tiszteletben tartása, az esélyegyenlőség biztosításával.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése eredményessége érdekében az óvodai követelmények módosítását és a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű pedagógiai segítségnyújtást kell biztosítanunk. Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének igényeit (szakvélemény alapján)
- Biztosítjuk a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- A gyermeket megbecsüljük, különleges védelemben részesítjük.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyénenként eltérő biológiai és fejlődési ritmusát, igényeit, szükségleteit, családi háttérét.
- Biztosítjuk az optimális személyiségfejlődéshez nélkülözhetetlen érzelmi biztonságot, derűs, szeretetteljes légkör megteremtését.
- Elősegítjük a 3 – 6 éves korú gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek alakulását.
- Segítjük a gyermeket szociális érzékenységének fejlődésében és én-tudatának alakulásában, teret engedve ön-érvényesítési törekvésének.

A tevékenységközpontú óvodai nevelésünk célja és feladatai

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését és *a befogadó nevelést* tekinti alapvető feladatának.

A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda **nevelő** intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek

fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A **kooperáció** és a **kommunikáció** az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magában:

1. A kooperáció konkrét tartalma:

A társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös, összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

2. A kommunikáció konkrét tartalma:

A közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat.

Ez, akárhogyan is nézzük komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét – eltérő kulturális színvonalon – a családok teljesítik. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik, az elsődleges szocializáció fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a **nevelés** fogalmában is tükröződnie kell.

Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, a mi esetünkben a **tevékenységközpontú óvodai nevelés célja: a 3 -7 éves gyermek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése,**

amely magában foglalja:

- a) **a teljes gyermeki személyiség fejlesztését** a tevékenységek és a tevékenységeken keresztül
- b) **az életre való felkészítés** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- c) *a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozása*

Ez a pedagógiai program – az óvodás gyermek szociális életképességének növelése érdekében – fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi.

A nevelési alaphelyzet mindenek előtt az adott nevelési intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által létezik.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás” a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen gyermeki megismerés alapján 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő

rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiailag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

A **tevékenységközpontú óvodai program** nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapszabályainak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

d) *Mire orientálhat az óvoda?*

e) A szélesen értelmezett életfeladatokra. Az óvoda feladata tehát nem a szűken vett iskolai feladatokra való felkészítés. Mi azt állítjuk, hogy az életfeladatokra orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek **szükségeinek, tevékenységeinek és képességeinek** figyelembe vételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánpótlási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogyan öltözködik, stb.

Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért.

Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztosságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát.

A biztosságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös.

Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

Az óvodapedagógusok merészen elengedhetik a fantáziájukat, mert minden csoportot érintő kérdésben, legyen az a napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

Az óvónő és a dajka együttműködése

A dajka jelenléte és szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból.

A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően.

Tudnia kell, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. /Rendszeres tájékoztatás, megbeszélés szükséges az óvodapedagógus, dajka között/

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Óvodánk nevelési céljai

Általános célok

A gyermekek egyéni és életkori sajátosságait szem előtt tartva, a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságaira alapozva tapasztalatszerzés biztosítása a természeti és társadalmi környezetről, valamint a gyermekek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése. Törekszünk a harmonikus személyiségfejlesztésre a játék, mint nevelési eszköz segítségével, valamint pedagógia munkánk épít a *néphagyományörzés* hatalmas eszköztárára.

Együttműködünk a sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése során - a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó- szakképzettséggel rendelkező szakemberrel, amellyel célunk;

- a folyamatos szakmai tanácsadás igénylése, az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésének megteremtése, kellő hangsúllyal az integrált fejlesztésre, hogy az fejlesztések igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez, az együttnevelés megvalósításában érvényesüljön a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása;
- valósuljon meg a hátrányokkal küzdők és a tehetséges gyermekek differenciált nevelése.

Speciális céljaink;

- Manuális cselekedtetésre ösztönző népi mesterségek, népi gyermekjátékok, mondókák megismerése, a jeles napokról való megemlékezések során a *népi hagyományaink ápolása*, a szülőföld szeretetének elsajátítása *multikulturális szinten* is.

- Kiemelten figyelemmel kísérjük az egészséges életmód kialakításának XXI. századi módszereit. (egészséges étrend, gyakori és sok fajta testmozgás, szabad levegőn tartott foglalkozások, pihenés, természetes anyagok megjelenése a gyermeket körül vevő belső és külső környezetben...stb).

A szükségletek szerepe nevelési cél elérésben

A gyermek **fejlődő** személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, **életkoronként, életkori szakaszonként** és **egyénenként** változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Természetesen különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van /lehet/ az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az óvoda tehát nem spontán szocializációnak, hanem a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik.

Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozik. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyermekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás) különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődik. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- 1) valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze
- 2) képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze

A nevelő hatás belső – a tevékenységek tartalmából eredő

- a) az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen (aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélheti meg)
- b) a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- c) a tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen (csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje)
- d) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból: elégítse ki a gyermekek akciószükségletét
- e) oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig – a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig)

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- a) A tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudósítást, stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- b) A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyermekeknek)
- c) A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusoknak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként. A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek.

A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- ✓ Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- ✓ A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.

A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végül soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető.

Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása. Ezt a kettős meghatározottságot a pedagógiának nem áll módjában megkerülni, a belső arányokon, a tendenciákon azonban lehet módosítani, az önmegvalósítás és a társadalom érdekeit szolgáló tevékenység teljes vagy részleges egybeesését elő lehet segíteni.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással:

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségben egyszerre több részfunkciót teljesít; a nevelés

1. orientáló tevékenység is,
2. tevékenységszervezés is,
3. képességfejlesztés is.

Az első két funkcióval korábban már foglalkoztunk. Most a harmadik részfunkció sajátosságait és teljesítésének feltételeit vizsgáljuk közelebbről.

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen; ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

4. az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,
5. a második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága, stb.) határozza meg.

Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg)

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez általános képességekre is érvényes.

Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a

kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről.
- Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- HH és HHH-gyermekek speciális fejlesztése
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást.
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

A NEVELÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK, AMELYEK BIZTOSÍTJÁK A GYERMEK SZEMÉLYISÉGÉNEK FEJLŐDÉSÉT KÖZÖSSÉGI ÉLETRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÍTÉSÉT A KIMELET FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSÉT FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSÉT, AMELYEK MINDEN GYERMEK ELJUT AZ ISKOLAKEZDÉSHEZ SZÜKSÉGES ÉRTELMI ,LELKI,SZOCIÁLIS ÉS TESTI FEJLETTSÉGHEZ

Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek

fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmód mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát.

Az egészséges életmód magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Az óvodai nevelés területén, amikor egészséges környezet kialakításáról beszélünk, az a célunk, hogy természetes körülmények között, minél nagyobb mozgásteret biztosítsunk a gyermekek számára. Tágas, levegős, világos csoportszoba és fákkal, növényekkel, füves területekkel beültetett udvar szükséges a nevelési feladatok megoldásához.

A szűk lakáskörülmények, a mai kor mozgásszegény életmódja /TV-zés, videózás, számítógépezés/, a hiányzó zöldterületek és játszóhelyek gátolják a gyermekek mozgásigényének kielégítését. Ez a gátlás testi és szellemi passzivitás kialakulása felé vezethet. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A gyerekek mozgásának fejlesztése örömforrás és alkalmas lehetőség az esetleges mozgáshibák korrigálására is.

Az optimális mozgásfejlődéshez biztosítani szükséges a spontán mozgáslehetőségeket a nap folyamán bármikor, ha lehetőség adódik, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, azaz felváltva biztosítjuk a mozgással és üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülni.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz, az eső is edzi, erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben. Az udvaron nemcsak játszani, étkezni, de nagyon sokféleképpen lehet tevékenykedni. Az udvari játékeszközök, tornaeszközök, építmények lehetővé teszik a gyermekek sokoldalú mozgásigényének kielégítését.

A pancsoló, udvari vízcsap egész nyáron biztosítja a kellemes kikapcsolódást és jóízű elfáradást a gyermekeknek. Télen szánkózás, csúszkálás, a hóval való játék ugyanazt az örömet jelenti, mint a nyári fürdőzés.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak az óvoda épületének és udvarának célszerű hasznosítását jelenti, hanem gyakori sétákat, kirándulásokat a szabad természetben, a közeli játszótéren, nagyobb füves réteken, dombokon, erdőkben.

A természet szépségeinek élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom - ami nem biztos, hogy minden gyermek

esetében az alvást is jelenti - a legbiztosabban vezeti el a gyermekeket a természet szeretetéhez. Óvodapedagógusaink gondosan választják meg a helyszíneket és nagy hangsúlyt fektetnek a környezet megóvásának fontosságára. A séták alkalmával a párosával haladást csak addig követelhetjük meg, amíg a gyerekek biztonsága, testi épségének megóvása ezt igényli. Mindig biztosítunk alkalmat a szabad, önálló mozgásra, futkározásra. A játékot, a kirándulások célját és ezzel együtt időtartamát a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazítjuk.

Az óvoda udvara, konyhakert vagy virágoskert ugyancsak alkalmas a mindennapi, komoly mozgást igénylő tevékenységre. A szokásrendszer alakításával azt kell elérni, hogy a tevékenységhez szükséges eszközök bármikor a gyermekek rendelkezésére álljanak és a tevékenységet magát ne korlátozzuk vagy szabályozzuk be.

Az egészséges életmód szokásainak kialakításában fontos szerepet kap a helyes táplálkozás szokásainak kialakítása és az étkezés körülményeinek, esztétikumának biztosítása. A helyes táplálkozási szokások kialakításánál a rendszeresség az első szempont. Sajnos sok család életvitele éppen ezt a rendszeres, időbeni étkezést nem biztosítja, ezért fokozottan figyelniük kell arra a napirendben, hogy meghatározott időintervallumon belül történjenek az étkezések. A napi óvodai ellátást ún. „gyümölcsnapok” beiktatásával igyekszünk kiegészíteni. Az ételek minőségét az óvodavezető és az óvodapedagógusok figyelemmel kísérik. Kifogásaikat az illetékesek felé közvetítik.

A színes, tiszta asztalterítők, a minőségi, esztétikus étkezőedények, a szalvéták esetleg asztaldíszek mind tovább fokozzák az étkezés pozitív hatását és nevelő értékét. Az étkezés közbeni halk beszélgetés, zsongás a kulturált étkezési szokások elsajátítása pedig tovább fokozza az egész tevékenységhez kapcsolódó pozitív hatásokat.

A gyermek nem megérti, hanem megőrzi ennek az egész miliónek a jótékony hatását és megőrzi magában a későbbi életében is. A környezet hatásával nevelni tudunk, a példaadás a legerősebb nevelő erő.

Szavainkkal, mozdulatainkkal, hanghordozásunkkal figyelmet, megértést, elfogadást és biztatást közvetítünk a gyermekek felé, megteremtve így önállóságuk kialakulásának feltételeit. Az anya-gyermek közötti intim gondozási feladatokat átvéve, lassan és fokozatosan vezetjük be az önállóságot, önkiszolgálást, ezen tevékenységek folyamatát. Az egészségügyi szokások kialakítása – testápolás, étkezés, öltözködés – a gyermek aktív tevékenységére épül. Az átélés, a megtapasztalás lehetőségének biztosításával próbáljuk gyermekeink tevékenységeit fejleszteni, képességeiket kibontakoztatni. Minden gyermek rendelkezik utánpótlási, azonosulási törekvésekkel, amely elsősorban a velük szoros érzelmi kapcsolatban álló személyek felé irányul.

A testápolás a gyermek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Azt kell elsősorban elérni, hogy a tisztaság egy kellemes állapot, a különböző tisztálkodási tevékenységekkel fokozatosan váljék a gyermek belső igényévé. Megteremtjük annak a lehetőségét, hogy minél többször gyakorolhassák az önálló WC használatot, az alapos kézmosást a kéz szárazra törölését, valamint a helyes fogmosást.

A gyermek alapvető szükséglete az alvás, melynek egy részét az óvodában biztosítjuk, megteremtjük az alváshoz szükséges feltételeket – alapos szellőztetés, nyugodt, pihentető légkör, halk éneklés, vagy mesélés, alvási szokások tiszteletben tartása (otthonról

hozott párna, kisebb játékok, kabalák)

A gyermek egészségének és edzettségének biztosítása, szűrővizsgálatok végzése szakemberekkel:

Az óvodába csak egészséges gyermeket fogadunk be. Napközben megbetegedett gyerekekről gondoskodunk, lázcsillapító beadásával, szükség esetén orvost hívunk és értesítjük a szülőt.

Gondoskodunk a tisztaság megőrzéséről, gyakori szellőztetéséről, fertőtlenítésről.

A gyermekeket gyakori kézmosásra szoktatjuk. A gyermekek fertőzéssel szembeni edzettségét azzal fokozzuk, hogy fokozatosan hozzászoktatjuk őket a víz, levegő, napfény edző hatásához. Egész év folyamán megteremtjük a levegőzésre a feltételeket.

Nagyon fontosnak tartjuk az egészségügyi szervekkel a folyamatos kapcsolattartást.

/gyermekorvos, védőnő, fogorvos, szemész, audiológus, stb./

Ezen szakemberek partnerek a megelőzésben, a korai felismerésben, gyógyításban.

Az egészséges életmód és a tevékenységek kialakításának fontos feltétele a megfelelő környezet biztosítása. Nagyon fontos az ízléses, esztétikus, tiszta, világos belső terek kialakítása. A csoportszobák elrendezését úgy kell biztosítanunk, hogy változatos tevékenységek végzésére nyújtson lehetőséget, pl.: kuckók kialakításával, babaszobai és egyéb szerepjáték lehetőségei biztosításával. A játékeszközök a játék menetének megfelelően legyenek átrendezhetőek.

Nyugodt helyet biztosítunk a meséléshez, bábozáshoz, könyvnézegetéshez. A berendezések legyenek a gyermek méreteinek megfelelőek, minden gyermeknek legyen jellel ellátott polca, tisztálkodó eszköze, ágyneműje, pizsamája.

Az udvaron mód nyílik a mozgásos játékokra, a homokozón belül építőjátékokra, árnyas helyeken asztali tevékenységekre. Meleg időben folyamatosan biztosítjuk az ivóvizet és igyekezzünk megteremni a pancsolás feltételeit. Az udvaron a mozgásos játékok mellett jó alkalom nyílik a társas kapcsolatok és a különböző korosztályok közötti barátságok kialakulására.

Óvónőink állandó jelenléte és együttes tevékenysége a gyerekekkel, növeli biztonságérzetüket, érzelmi kötődésüket.

Az óvodapedagógus további feladatai a gyermekek egészségének fejlesztéséhez:

- Egészséges óvodai környezet biztosítása, esztétikus környezet, csoportszoba, óvoda udvar. Az udvaron lehetőségekhez mérten legyen fű, zöld növény, cserje, virág
- Szeretessük meg a gyermekekkel testi fejlődésük érdekében a mozgást, a sportot
- Teremtse meg minden gyermek számára az egyenlő esélyeket, a mozgásra, a sportra, de fordítsunk gondot a tehetséges gyermekek fejlesztésére is. (kapcsolattartás a mezőkövesdi kézilabda, valamint a labdarúgó klubbal)
- Az óvodai úszásoktatás bevezetése (a feltételektől függően)
- Tornaszerek folyamatos pótlása, koordinációs mozgást, finommotorikát fejlesztő eszközök beszerzése
- Levegő, víz, napfény edző hatásának maximális kihasználása
- Rendszeres kapcsolattartás gyermekorvossal, védőnővel

- A személyi tisztaság szokássá alakítása, amelyben pozitív megerősítéssel segíti a gyermekeket a folyamat során, a szükséges időt, személyi és tárgyi feltételeket biztosítja számukra.
- A családi és óvodai szokásokat összehangolja.
- Ráirányítja a szülők figyelmét az egészséges életmód szokásainak fontosságára.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- Ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Szűrővizsgálatok végzése:

szemészet

fogászat

hallás

Probléma esetén szakorvoshoz kell irányítani a gyereket.

A gyermekek testi fejlődésének figyelemmel kísérése, az óvodapedagógusok félévente végezzenek rendszeres magasság, testsúly, mell körfogat mérést (fejlődési naplóba rögzíteni)

Szülői értekezlet keretében a gyermekorvos tartson tájékoztatót a szülők részére a gyermekek egészségmegőrzésének témakörében

A gyermekek testi fejlődésének, állóképességének érdekében több aktív mozgás biztosítása, élményszerző séták, kirándulások szervezése

Feladatok a különböző területeken

Gondozás:

- A gyermek komfortérzetének kielégítése, alakítása.
- A rendszeres tisztálkodás iránti igény kialakítása.
- Az egyes műveletek (fésülködés, zsebkeendőhasználat, mosakodás, fogmosás, WC használat) helyes technikájának elsajátítása, gyakoroltatása.

Öltözködés:

- A ruházat mindig igazodjon a hőmérséklethez, időjáráshoz.
- A ruházat biztosítsa a szabad mozgást és óvjon a sérülésektől.
- Kényelmes lábbeli biztosítsa a láb fejlődését, a lábizmok erősödését.

Étkezés:

- Étkezési kultúra kialakítása
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, vitaminokban, rostokban gazdag ételek fogyasztása. Minden tízórai friss gyümölcs – zöldség forrásokból áll.

- Az eszközök helyes használata.
- A különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Pihenés:

- A zavaró belső és külső ingerek megszüntetése.
- Az alvás előtti és alatti légcsere biztosítása.
- Az egyéni alvásszükséglet figyelembevétele.

Levegőzés:

- Az időjárástól függően minél több tevékenység szervezése a szabad levegőn.

Tisztálkodási szabályok kialakítása:

- kötelező kézmosás étkezés előtt , WC használat után, a kézmosás szükség szerint igényének a kialakítása
- fogmosás igényének a kialakítása az étkezések után

Betegség megelőzés és egészségmegőrzés:

- A gyermek egészségének ellenőrzése (reggel érkezéskor, folyamatosan napközben, a gyermek hazaindulása előtt)
- Betegség megelőzés, stresszoldás, immunrendszer erősítés.
- Prevenációs feladatok alapja a személyi higiénia következetes megtartása, környezethigiénia
- A gyermekek önmaguk és társaik testi épségének megóvására és védelmére nevelése (konfliktuskezelés, tolerancia)
- A balesetek megelőzése céljából a személyi és tárgyi feltételek ellenőrzése, a hibaforrások megszüntetése
- Baleset esetén az SZMSZ-ben szabályozottak szerint való eljárás

Mozgás:

- Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez.
- A gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg.
- A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósuljon meg.
- A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul, s változatos tevékenységek sorozatában valósul meg.
- A motoros képességek fejlesztése
- A nagy és finommozgások, testséma és fizikai erőnlét fejlesztése.
- A szem-kéz, szem-láb koordinációjának fejlesztése.

- Problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- Mozgással kapcsolatos, és mozgáshoz kapcsolódó szókészlet fejlesztése.
- Ritmikus tevékenységekkel a ritmusérzék fejlesztése.

Környezettudatos magatartás:

- A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése,
- A természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- Környezeti vonatkozásban is aktív szemléletformálás.
- A természet és benne az emberi társadalom fenntarthatóságának, harmóniájának megőrzése a környezeti válság elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Egészségkép fogalmi hátterének kialakítása.
- A helyi környezet kiemelt szerepének tudatosítása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Önállóan, felszólítás nélkül, igényének megfelelően végzi a testápolási teendőket.
- Önállóan mos fogat.
- A zsebkendőt helyes technikával használja.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik.
- Igényli az asztal esztétikus rendjét.
- Az étkezéshez alkalmazott eszközöket helyesen használja.
- A tálból önállóan szed, helyesen ítéli meg az elfogyasztani kívánt étel mennyiségét, a kancsóból önállóan önt.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözködik, ruháját, ágyneműjét összehajtja, tud cipőt kötni.
- A kanalat, villát, kést megfelelően használják. Kialakul bennük a kulturált étkezés igénye.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére, gondozottságára.
- A használati tárgyakkal körültekintően bánt.
- Igénylik a rendszeres mozgást, a szabadban való tartózkodást.
- Kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg-szellemileg teherbírókká válnak.
- Figyelnek saját külsejükre, arra, hogy ruházatuk rendezett, testük ápoltságos legyen.
- Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés feladatai:

- szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- *a különbözőségek iránti tisztelet*, megbecsülés érzésének fejlesztése

- *modell értékű befogadó attitűd a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele*
- az élménybefogadás képességének fejlesztése
- az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben.

A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata; olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul. Az iskolai munkához az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint eléréséhez, a szocializáció szempontjából kiemelten fontosnak tartjuk, az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat fejlesztését.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi beállítódása. A személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül.

Az „én” fejlődésben a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű.

A 3-4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, „énes” magatartásból 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg. Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoportnak, módosíthatják a viselkedést.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a minta követés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre szélesebb kiterjesztése, mely megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Célunk

- Érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes légkör kialakítása.
- A családi nevelés kiegészítése, együttműködés.
- A gyermekek szocializációjának fejlesztése.
- Alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok kialakítása.
- Segítsük a gyermeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket,
- Segítsük őket abban, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A pedagógus-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én - tudatának alakulását, engedjen teret én - érvényesítési törekvéseinek.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása a környezettel szemben.
- Érzelmi biztonságot nyújtó környezetben a gyermek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.
- A gyermekek életkorának megfelelő szokás -, szabályrendszer kialakítása.
- Ismétlődő közös, örömteli tevékenységek szervezése, amely nevelésük hagyományrendszerébe épül és mélyíti az összetartozás élményét.
- Olyan pedagógusi modell állítása, amely példaként szolgál, s közvetíti azon erkölcsi tulajdonságokat, amelyek az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a másság iránti megértés kialakulását segíti a gyermekben.
- A gyermekközösségbe való beilleszkedés segítése egyéni bánásmóddal, és az egyéni kapcsolatok szélesítésével.
- A konfliktushelyzetek egymás közötti, igazságos elrendezésének bemutatása, megtanítása, toleráns magatartási minta közvetítése.
- Etikus viselkedéshez szükséges ismeretek átadása, példamutatás. A szeretet és a kötődés képességeinek fejlesztése. Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

A gyermekeknek szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, azok utánzására. Mint például:

- az igazságosság,
- a helyes viselkedés,
- a békés együttélés,
- a szeretet,
- az erőszakmentesség.

A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé, cselekvésük mintájává.

Az értékek tudatos feldolgozásának alapja, hogy a gyermekek:

- észleljék és utat engedjenek érzéseiknek
- megértsék és alkalmazzák a szabályokat, képesek legyenek önmaguk és mások jelzéseinek érzékelésére a beszéd felfogására és a nyelv helyes alkalmazására.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésünk során a gyermekeink fejlődése érdekében ;

- az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel,
- világos, egyértelmű elvárásokat közvetítünk,
- egymás tiszteletére, elfogadására nevelünk,
- a különbözőségeket elfogadását, tiszteletét emeljük ki,
- fejlesztjük a toleranciát, a türelmet, a bátorságot,
- elegendő figyelmet fordítunk minden gyermekre,
- megerősítő visszajelzéseként használjuk a gyakori dicséretet.
- a szeretet kifejezésének ezernyi formáját alkalmazzuk (gyermekek fogadása, köszöntése, odafigyelés, érintés, simogatás, ölelés, nevetés, lágy hangnem, magyarázat, közös játék, szemkontaktus...)
- lehetőséget adunk arra, hogy gyerekeknek legyen lehetősége megtapasztalni saját döntéseik következményeit, majd tapasztalataikat pedagógus segítségével értelmezni és elemezni, így mód van rá, hogy az óvónő irányításával következtetéseket vonjanak le a jóról – rosszról, helyesről és helytelenről.

Óvodapedagógusaink a következő feladatokat valósítják meg:

- A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztaltatása.
- A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélésének a megteremtése.
- A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztaltatása.
- Az érzések átélésének és kifejezésének a lehetősége.
- A saját tempó szerinti haladás megengedése.
- A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
- A pihenés és a csend átélésének a lehetősége.
- Bátorságra való bátorítás ahhoz, hogy megtegyenek valamit és vállalják a következményeket.
- Mozgás, játék, kísérletek biztosítása.
- Titkok felfedezésének, titkok megőrzésének a lehetősége.
- Testi és lelki erőszakmentesség átélésének a biztosítása..
- Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejtésének a biztosítása..
- A tisztelet és megbecsülés átélésének a biztosítása önmagunkkal és a többiekkel szemben.
- Szabályok kialakítása.
- Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
- A fantázia és a belső világ megtapasztalásának az elősegítése.

Beszoktatás

- Különös gondot fordítunk az újonnan érkező gyermekek beszoktatására.
- A beiratkozást követően, egyeztetett időpontban, biztosítjuk az újonnan beiratkozott gyermekek számára, hogy a szülő jelenlétében ismerkedjenek az óvodával, az óvodapedagógusokkal, a gyermekekkel és a környezettel.
- A gyermekek érkezésének első időszakában, a szülővel egyeztetett módon, az új gyermekek fokozatosan egyre hosszabb időt töltenek óvodánkban.
- Az óvoda kialakítandó hagyományait, szokásait beépíti a csoport mindennapi életébe. Ezzel kapcsolatos elvárások
 - A születésnapokat a szülőkkal egyeztetett módon ünnepelje.
 - Az ünnepeket emelje ki a csoport mindennapi életéből.
 - A pedagógus biztosítsa változatos tevékenységekkel az érzelmi ráhangolódást és levezetést.
 - Az ünnep hangulatához illő öltözéket viseljenek a felnőttek és a gyermekek egyaránt.
 - Az óvoda díszítése tükrözze a gyermekek számára az ünnep fontosságát.

Ünnepek – néphagyományőrző rendezvények

A népi kultúra tárgyai, a népköltészet alkotásai a gyermek érzelmein át hatva épülnek be a gyermek érzelmvilágába. A néphagyományőrző szellemben nevelkedett gyermek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, ráérez arra, hogy a világot képes alakítani. Megismeri a közös alkotás örömeit, a múlt értékeit, a környezetét érzett felelősséget.

Nevelési célunk:

- A népköltészeti alkotásokon túl a hagyományápolás azon területeit, tevékenységeit beépíteni, megismertetni, amelyek nem zavarják meg, hanem szebbé gazdagabbá teszik a gyerekek életét.
- Váltsák ki a tevékenység önálló örömét, érzelmi többletet jelentsen a társaikkal és a felnőttekkel való együttlétben.

Feladatunk:

- A szülőföld szépségének megláttatása, a környezet alakítása, amelyben a gyerekek közvetlenül is részt vehetnek, így alakítva az egész személyiségüket.
- Maradjon meg az óvodában minden olyan ünnep ünneplési szinten, ami a gyermek érzelmeire ható, hozzá közelálló, ami által lelkiileg, érzelmileg egyaránt gazdagodik.
- Emelje az ünnep fényét a feldíszített óvoda, a gyermekek, felnőttek ünnepi öltözete, az apróbb meglepetések, a kölcsönös ajándékozások.
- Kapjon lehetőséget a gyermek arra, hogy a közös örömet, amit az ünnepvárás, majd annak beteljesülése okozott, újra és újra felidézhesse.
- A népi hagyományokat, szokásokat a 4 évszak keretein belül a jeles napok köré tömörítjük.

- Észreveszi, ha valaki segítségre szorul, felajánlja segítségét.
- Elfogadja és teljesíti az óvónő kéréseit, útmutatásait.
- A megkezdett munkát befejezi.
- Felelősségtudata, feladattudata egyre szilárdabb.
- Elfogadja az alá-, fölé-, mellérendeltségi viszonyokat.
- Konfliktusait önállóan, szóban próbálja megoldani.
- Képesek kívánságaikat módosítani, elhalasztani.
- Képes együttműködni társaival, a felnőttekkel.
- Igazat mond.

A gyermekek

- Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmi és verbális szinten is.
- Baráti kapcsolatai színesednek, bíznak társaikban és önmagukban.
- Képes együttműködni társaikkal, s a felnőttekkel.
- Ismerik és betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, vagyis társaik másságát.
- Az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat elfogadják, azoknak megfelelően cselekszenek.
- A vendégeket szertettel fogadják.
- Köszönnek a felnőtteknek és társaiknak.
- Alkalmazzák a köszönés és megköszönés, a kérés megfelelő szófordulatait.
- Értik, elfogadják és követik a felnőttek kéréseit.
- A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- A közös tevékenységekben aktívak.
- Képesek nyugodtan ülni, s a felnőttre figyelni.
- A konfliktushelyzetben társaikkal megegyezésre jutnak.
- Koruknak megfelelő énképpel rendelkeznek.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.

Szocializáció

Úgy kell megszervezzük a gyermekeink óvodai életét, hogy az segítse erkölcsi tulajdonságaiknak – együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség - az akarataknak az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat – fejlődését, szokás és normarendszer megalapozását.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus) közreműködésével.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- Aktívan és érdeklődéssel vesznek részt közös tevékenységekben.
- Elfogadják az adott tevékenység által kívánt magatartási formákat.
- Igényükké válik a helyes cselekvés és viselkedés helyes szabályainak betartása.
- Tisztelettel viselkednek egymás és a felnőttek iránt, vigyáznak munkájuk eredményére.
- Észreveszik, hogy kinek, miben, mikor van szüksége segítségre.
- Bízhatnak önmagukban és társaikban, együttéreznek társaikkal.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Figyelmesen hallgatják a felnőttek és a gyermekek közléseit.
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.
- Elismerik saját hibájukat, a konfliktus helyzetekben tudnak egyezkedni.
- Toleránsak egymás iránt, társuk különbözőségét elfogadják.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását.

A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni, ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értékelik.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kel hatást kifejteni.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését.

Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

Tudatosan megengedő, támogató, biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlésvágy motiválható.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédetől. Dicsérje és biztassa a bátoribb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérelje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlással, beszédhibával, beszédhibával küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Törekedjen minden óvónő arra, hogy a gyermekeink a Matyó népi kifejezéseket is megismerjék. A népi mondókák mesék, történetek meghallgatásával színesedik anyanyelvük, bővül szókincsük.

Feladatunk:

A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságaira alapozva tapasztalatszerzés biztosítása a természeti és társadalmi környezetről, valamint a gyermekek értelmi képességeinek megalapozása és fejlesztése. A középpontban a *játék*, a játékos, könnyed, természetes környezetben való „tanulás” áll, a *népi hagyományok ápolása*, melynek segítségével komplex személyiségfejlesztésre törekszünk, figyelembe véve a gyermek egyéni fejlettségét és képességeit.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész óvodai életet, a gyermeki tevékenység minden területét.

A szocializációs folyamatban a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb része. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gyarapodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédkézsége, anyanyelvi kultúrája.

Célunk

- A gyermekeket olyan beszédkezdésbe helyezni, ahol a különböző élethelyzetekben támogatjuk a kérdezést, elkerüljük a javítgatást.
- A gyermek ne csak választékosan, hanem szépen, helyes kiejtéssel tanuljon meg beszélni.
- Központi helyet foglal el az értelmi képességek, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.

- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges különböző kommunikációs képességek alakítása, fejlesztése.
- Egyre pontosabb, valóság-hű érzékelés – észlelés kialakítása.
- A figyelem összpontosítására való képesség alakítása.
- A valósághoz közelítő képzeleti működés alakítása.
- Emlékezet fajtáinak finomítása.
- Gondolkodási alpműveletek stabilizálása.
- Kreatív problémamegoldó gondolkodás lehetőségeinek bővítése.
- A beszéd fejlődésével párhuzamosan kialakuló elemi, fogalmi gondolkodás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Olyan változatos tevékenységek tervezése és szervezése a mindennapok során, mely épít a gyermeki spontaneitásra, kíváncsiságra, érdeklődésre, a természetben történő felfedező megismerésre, az élethelyzethez fűződő tapasztalatszerzési lehetőségekre.
- A játékoság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés, vizsgálódás biztosítása.
- A kötött és a kötetlen foglalkoztatási forma közötti ésszerű arány kialakítása és a komplexitásban rejlő lehetőségek kiaknázása.
- Az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség – fejlesztése.
- A szülők folyamatos tájékoztatása a gyermek értelmi fejlődéséről, további teendőkről, az otthoni fejlesztés lehetőségeiről.
- Problémák esetén, szülő beleegyezésével szakember segítségének kérése.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére, további teendőkre.
- A pedagógus biztosítson módot a kérdésre, adjon választ és kérdezzen vissza, beszéde legyen szemléletes és képszerű.
- Teremtse helyzeteket, melyekben a gyermekek elmondhatják örömeiket, bánatukat, azt ami foglalkoztatja őket.
- Ismerje fel a beszédhibákat, a hangszín és beszédritmus rendellenességeit, gondoskodjon a szakirányú fejlesztésről.
- Szervezzen játékokat a beszédszervek ügyesítésére.
- Családi háttérből kiindulva, a gyermek egyéni képességeit megismerve, beszédfejlesztő, kompenzáló tevékenység folytatása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Az egyszerűbb feladatokat megérti.
- Érdeklődik a környezet tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.

- Feladat végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelme időtartama életkorának megfelelő.
- Teljesítménye eredményét reálisan értékeli.
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidőzésére.
- Képes a logikus, problémamegoldó gondolkodásra.
- Tapasztalatait szóban kifejezi.
- Érthetően folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat képes alkotni.
- Igényli, hogy a feladatokat sikeresen és önállóan oldja meg.
- Képes a környezetükről hiteles, valóság-hű képet alkotni.
- Kialakul az adott életkorra jellemző szókincs.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Képes rövid történet önálló elmondására,
- Erősödnek az iskola kezdetéhez szükséges magatartási formák: önfegyelem

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Tárgyi feltételek

Az óvoda épületek külső-belső adottságai megfelelően biztosítják, hogy a gyermekek otthonosan, komfortosan, jól érezzék magukat az egész nap folyamán. A csoportszobák világosak, parkettával, műanyagburkolattal borítottak.

A Dohány, az Egri és a László Károly úton a tornaterem, a Móra Ferenc úton a zsebongó megfelelő lehetőséget biztosít a sokoldalú mozgás kielégítésére, a mozgásos foglalkozások levezetésére. Az óvodák udvarai részben füvesített, ill. szilárd burkolatúak, melyeken a napos és árnyas részek váltakoznak. A homokozás a gyermekek udvari tevékenységének sorában fontos helyet foglal el. A csoportok udvarai átjárhatóak, változatos munkatevékenységek végzésére nyújt lehetőséget: gesztenyeszedés, levelek gyűjtése, virágápolás, madarak etetése. A Dohány úton kialakított domboldal alkalmas a téli tevékenységek végzésére (szánkózás, csúszkálás, stb.) Az udvarokon található játékok megfelelően szolgálják a mozgásfejlesztést.

A játék és egyéb eszközkészletek minősége, mennyisége megfelelő, de a színvonalas, eredményes munkavégzés érdekében folyamatos bővítésre szorul.

A gyermekek és a dolgozók étkeztetését a Városgondnokság főzőkonyhája látja el. A László K., Dohány és Egri, valamint a Móra Ferenc úti óvoda melegítő konyhával rendelkezik, ahol a

tízórai és az uzsonnakészítés történik. A kiszolgálóhelyiségek – felnőtt és gyermeköltöző, mosdó, WC, iroda – adottak.

Az átadásakor ezek a helyiségek megfelelően szolgálták a munkafeltételeket, de a végrehajtott átszervezések, módosult feladatok az óvoda összevonások, a megnövekedett gyermeklétszám miatt szűkösnek bizonyulnak. Megfelelő méretű nevelői szobával az Egri, valamint a Dohány úti óvoda rendelkezik.

A Móra Ferenc úti tagóvoda kivételével a másik három óvodában nincs olyan helyiség, melyben ünnepélyeket, rendezvényeket lehetne megszervezni, ennek rendkívül nagy hiányát érezzük.

Minden tagóvoda rendelkezik alapítvánnyal, melyek a nevelő-oktató munka tárgyi feltételit, a színvonalas óvodai életet kívánja emelni.

Személyi feltételek

Óvodáinkban 49 fő óvodapedagógus munkáját 22 fő szakképzett dajka, 2 fő óvodatitkár, 2 fő pedagógiai asszisztens gyermekszertető, lelkiismeretes munkával segíti. Az óvodában munkát végző konyhai kiségitők, karbantartók munkáltatója a Városgondnokság.

Óvodapedagógusaink főiskolai végzettséggel, többségük több évtizedes gyakorlattal rendelkezik. Munkájukban szükségesnek érzik a megújulást, a saját koncepció kialakítását.

Folyamatos önképzéssel, továbbképzéseken való részvétellel biztosítják a színvonalas napi munkavégzést. A testület munkájában hangsúlyos a felelősségérzet, az igényesség. Egymás közötti kapcsolatokra döntően a pozitív hozzáállás jellemző; a tolerancia, empátia érzékelhető. Tapasztalható a nyitottság, az információk iránti igény, mások munkájának megismerése, értékeinek elismerése. A nevelőtestület véleménye szerint a munkahelyi légkör alkalmas az egyéni munkastílus megvalósítására.

Arra törekszünk, hogy dolgozóink sajátjuknak tekintsék az intézményt, jól érezzék magukat a munkahelyen, s mindez pozitívan hasson tevékenységük, munkavégzésük minőségére.

A nevelés tervezése és időkeretei

A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességet illetően. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy hetes periódusokban kell.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában.

A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, fontosabb, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez.

Mindig az adott lehetőségek döntik el, milyen csoportszervezési formát alkalmaznak.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen tevékenység keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés, a foglalkozás formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek felismerése és fejlesztése is.

A fejlesztés kerete:

- A teljes nevelési folyamat, mindig az adott szervezésű csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatcserére épül.

- A nevelési folyamatban szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önállóan és irányított tapasztalatszerzés
- kötetlen tevékenységek

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat.

A napirend általános időkeretei óvodánkban: (10 órás nyitva tartás)

- Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
- Étkezés, pihenés	3 óra
- Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
- Komplex tevékenységek naponta	35 perc

Heti rend:

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének a megszervezéséhez. Különösen a beszoktatás idején, figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

A heti rend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend általános tartalma és időkeretei:

	Naponta 20-30 perc	Naponta 30-35 perc
H	mozgás, mozgásos játék	
K	verselés, mesélés	
Sz	ének, zene, énekes játék, gyermektánc	
Cs	külső világ tevékeny megismerése	
P	rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban :

- heti nevelési-tanulási tervkészítés
- heti rend és napirend összeállítása
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- a nevelőmunka folyamatos értékelése

Csoportszervezés

A szülői igények, ill. a nevelőtestület véleményének figyelembe vételével, a gyermekek életkora szerint osztott, ill. az arányos csoportlétszámok kialakítása miatt, részben osztott csoportszerkezetben látjuk biztosítottnak a program megvalósítását.

Óvodai programok (ingyenes és fizetős)

A nap folyamán délutáni időszakban az óvoda épületében fakultatív programok folyhatnak térítés ellenében.

A fenntartó által finanszírozott programok (szülő számára ingyenes):

- foci,
- kézilabda,
- úszás nagycsoportosoknak (április, május és október),
- hittanf

Fizetős programok:

- angol,
- néptánc,

- játékos gyermektorna
- zeneóvoda

Dokumentációk

Óvodánkban tudatos, tervszerű munka folyik, aminek feltétele a *tervezés*. Ennek alapja a pedagógiai programban meghatározott nevelési elvek egyeztetése a csoportban dolgozók között.

A gyermekekkel kapcsolatos nevelői munka tervezése a *csoportnapló*ban történik.

A *nevelési terv* (szokás - szabályrendszer) alapjait közösen készítjük el, a csoportba járó gyermekekre vonatkozó eltéréseket hozzáírják az óvónők.

A gyermekek fejlődésének diagnosztizálása, a fejlődésének figyelemmel kísérése, nyomon követése megfigyelés alapján történik. Rögzítése a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációba történik évente 2 alkalommal.

Az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről - értelmi; beszéd; látás; mozgásfejlődés -, évente 2 alkalommal majd javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztési feladatokról a szülőknek, tájékoztatást nyújt a kollégának, az intézmény vezetőjének.

Egyéb gyermekekkel kapcsolatos dokumentumaink

- A felvételi előjegyzési napló
- A felvételi és mulasztási napló
- Az óvodai törzskönyv
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.
- Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció szerinti dokumentációban rögzíti.

Az óvoda kapcsolatai

Óvoda-család

Az óvoda a családi nevelés eredményeire alapozva tudja munkáját eredményesen végezni. A kettő összhangja, folyamatos együttműködése a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele. Az óvoda nem vállalhatja át a család feladatait, de hozzájárulhat a családi szocializáció esetleges kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez.

A gyermekek érdekében szoros kapcsolatot tartunk a szülőkkel. Az óvónő gyermekismerete, pedagógiai és pszichológiai felkészültsége, a gyermekekért érzett felelőssége megfelelő alapot teremt a családdal való eredményes együttműködéshez.

Az óvónő a gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan, hitelesen tájékoztassa a szülőket. Tisztelje érzelmeiket, mindig tapintatosan és segítőkészséget kifejezően nyilvánuljon meg. A kapcsolat alakulásában lényeges az is, hogy a szülő bízhatson az óvónő diszkréciójában.

Hivatásbeli felelősségünk, hogy saját személyiségünkkel, magatartásunkkal példaként álljunk a családok előtt.

Az eredményes kapcsolat érdekében törekszünk a természetes, formalitásokat kerülő, korrekt, egyenrangú partneri viszonyon, kölcsönös bizalmon alapuló együttműködésre, harmonikus nevelést elősegítő kapcsolattartásra.

Ennek érdekében:

- az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit. /előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezés/
- betekintést engedünk óvodánk életébe, hogy a szülők megismerjék az óvodában folyó munkát az óvodai nevelést érintő kérdésekben kikérjük véleményüket
- tájékoztatást adunk az óvoda pedagógiai programjáról betekintést nyerhetnek az óvoda dokumentumaiba

Az együttműködés szinterei:

- családlátogatás
- nyílt napok
- nyilvános ünnepélyek
- beszoktatás
- szülői értekezletek
- fogadóórák
- közösen szervezett kirándulások, rendezvények

Óvoda - Iskola

Az óvoda az iskolákkal olyan tartalmi kapcsolattartásra törekszik, mely elősegíti az óvodás gyermekek zökkenőmentes iskolába való beilleszkedését. Lényeges a két intézmény folyamatos eszmecsereje, annak érdekében, hogy minden gyermek az egyéni képességeinek megfelelő iskolatípusba kerüljön. Ezt folyamatos információcserével, tapasztalatok, vélemények megbeszélésével, egymás nevelési elveinek, pedagógiai programjának megismerésével, pontos, korrekt tájékoztatással segítjük elő. Törekszünk az iskolákkal történő jó kapcsolat kialakítására, ápolására, egymás nevelőmunkájának megbecsülésére a gyermekek érdekében.

Együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.

A kapcsolattartás formái:

- Szakmai- és nyílt napok szervezése
- Továbbképzések, előadások szervezése
- Kölcsönös intézménylátogatások, folyamatos tájékozódás a gyermekek fejlődéséről (nagycsoportos óvónő - tanítónő)
- Konzultáció óvodából iskolába érkező gyermek átmeneti állapotának jellemzőiről

Óvoda-Bölcsőde

A bölcsődéből óvodába érkező gyermekek beilleszkedése, személyiségük megismerése érdekében fontosnak tartjuk a bölcsődei gondozó nőkkel a folyamatos kapcsolattartást.

Ez megkönnyítheti az intézményváltás okozta szorongások oldását, a beszoktatást, felkészülhetünk az esetleges nevelési problémák kezelésére is.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös intézménylátogatások
- Tapasztalatcserék
- Szakmai továbbképzések

Egyéb kapcsolatok

Jó kapcsolat kialakítása szükséges mindazokkal az intézményekkel, szervezetekkel, melyek az óvoda működését, a nevelő munka hatékony, eredményes végzését segítik.

Az óvoda rendszeres kapcsolatot tart a fenntartó Városi Önkormányzattal, az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalával a Gyámügyi Hivatallal, a Gyermejjóléti Szolgálattal, egészségügyi intézményekkel, Közösségi Házzal, Könyvtárral, Múzeumokkal, iskolákkal, pedagógiai szakszolgálattal, az óvodákat támogató, ill. patronáló szervekkel, gazdasági társaságokkal.

A kapcsolattartás rendszere, formái, a különböző tanácskozások, értekezletek, nyílt napok, konzultációk, beszámolók, rendezvények, tapasztalatcserék stb.

Intézményünk a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében egy külföldi magyar óvodával kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn. Ennek kiépítése a 2018/2019. nevelési évben történik. Az intézményünk külföldi óvodával a 2019/2020-as nevelési évben kezdi meg a kapcsolat felvételét.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Játék

A kisgyermek alapvető pszichikai szükségleteinek kielégítésére alkalmas szabad játék feszültségoldó, önértékelés kialakulását elősegítő, képességfejlesztő és személyiség formáló hatású.

Mi a játék?

- Sokrétű, összetett viselkedés.
- Életmódot, életformát, elsődleges életkategoriat értünk rajta.
- Szabad akaratból, külső kényszer nélkül jön létre.
- Nem az eredmény, a teljesítmény, hanem maga a folyamat a fontos.
- A gyermek a játékba viszi bele belső történéseit, érzelmeit, vágyait.
- Az igazán jó játék kialakulásának fontos feltétele, motiváló ereje maga a pedagógus játék iránti fogékonysága, játékra való hajlama, humorérzéke, rugalmassága.

A játék a 3-6 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek,

hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat.

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek biztosítása mellett, kapjon nagyobb szerepet a téli időszakban is a benti játékok folytatásának lehetősége. (pl. babák, plüss állatok kivitelének lehetősége, labdázás)

Időben fel kell ismernünk, ha a játék nem tölti be fejlesztő szerepét és megfelelő módszerek megválasztásával segíteni kell elmozdulni a holtpontról.

Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán, és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat intenzív képességtermelő jellege ugyanis alapvetően attól függ, hogy milyen szélességen és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni.

A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés, az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni a saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni.

Figyelembe kell venni a játék önkéntességét, szabadságát, önálló téma- és szerepválasztását, valamint a szabályok betartását, amelyet közösen alkotnak, tartanak, valamint tartanak be a gyermekek.

A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra.

A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania.

Az élménynyújtás szervezésénél az óvónő törekedjen arra, hogy minél több, tényleges, sok érzékszervi tapasztalatot szerezzenek a gyermekek.

A gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében.

Fontos feladatunk a gyermekek érzelmi állapotának, viselkedésének, kognitív fejlettségének megismerése, amely szintén a játék tudatos megfigyelésével lehetséges.

Olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti.

Rögzítenünk kell a gyermekekben a játék közben elvárható szociális magatartásformákat, viselkedési morált, valamint a konfliktusmegoldás elfogadható módjait.

A kisgyermek számára minden a játékon keresztül közelíthető meg, minden amit csinál, elsősorban játék. Játék közben természetesen fejlődnek a gyermekek értelmi és testi képességei.

Az egészségesen fejlődő, kiegyensúlyozott gyermek játéka ötletgazdag, elmélyült, nyugodt, örömteli, melyben kellemes élményeit újra átélheti, félelmei, elfojtott indulatai oldódhatnak, vágyai beteljesülhetnek.

Ezért a gyermek számára a világ megismerésének alapvető formája.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- ✓ A nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- ✓ A napirenden belül elegendő hely és idő biztosítása a játék számára.
- ✓ A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- ✓ Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- ✓ Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játékfejlesztés érdekében.
- ✓ A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekkel.
- ✓ A szabad játék- és játszótárs biztosítása.
- ✓ A gyermekkorban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének fokozása a gyermekek egyéni sajátosságainak, igényeinek figyelembevételével.
- ✓ Különböző fejlettségű gyermekek együtt játszásának segítése.
- ✓ A gyermek beszédkészségének fejlesztése a játék szituációkban.
- ✓ A játék sokoldalú fejlesztő hatásának tudatos kihasználása.
- ✓ A gyermekek fejlődésének nyomon követése (fejlődési napló).

Az óvodapedagógus;

- ✓ a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra válását.
- ✓ tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra a játékban átélhesse.
- ✓ segítsen a szülőknek a gyermek életkorának és fejlettségének megfelelő játékfajták és eszközök kiválasztásában,

- érvényesüljön az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszás, a támogató, serkentő, ösztönző magatartása.

Játékfajták:

Gyakorló játék

- Kiinduló pontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker.
- Nagy mozgások fejlesztése.
- Percepció fejlesztés.
- Az újszerű cselekvés ismételtetése örömforrás.
- Szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Lehet: mozgásos, manipulációs, verbális, akusztikus.
- Általa lehetővé válik anyagok tulajdonságainak megismerésére (felület, szín, forma, nagyság).
- Szem – kéz koordinációt, finommotorikai fejlődést biztosít.
- A testséma és percepció fejlődés alapja.

Konstruktív vagy építőjátékok

Ezen tevékenység során a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak valamit. Eleinte ez spontán történik, majd az eredmény átgondolt, megtervezett, céllal végzett építés lesz.

- Átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása.
- Tanulja, tapasztalja a rész-egész viszonyát.
- Megfigyelő-képessége, gondolkodása fejlődik a modellkészítés során.
- Matematikai ismereteket szerez.
- Fejlődik a szem-kéz koordinációja.
- Fejlődik percepciója.
- Fejlődik verbális kifejező-képessége.

Szituációs – Szimbolikus -Szerepjáték

- Nagyon gazdag tárháza van.
- Tapasztalat, ismeret, elképzelés, érzelem ötvöződik benne.
- Kezdeményezőkézség, önkéntesség, önállóság fejlődik általa.
- A szabad választás lehetőségét biztosítja.
- Szocializációs szerep fejlődésében nagy jelentőségű.
- Kommunikációs készség fejlesztéséhez elsődleges játékforma.
- Eközben a szervező készség előtérbe kerül.
- Alapvető erkölcsi értékek és az együttélés szabályainak rögzítésére alkalmas
- A gyermekek a vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra fontos mozzanatait.

- Konfliktus feloldó hatású.

Szabályjátékok

Felölelik a teljes játékkört a maga mozgásosságával, az észlelést igénylő képi kultúrájával és teljes értelmi rendszerével.

- Érzelmeket tanul, megtanulja indulatait fékezni.
- Megtanulja a siker- és kudarc-tűrést.
- Helyes magatartásformákat sajátít el.
- Fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata.
- A szabályok betartása fejleszti önuralmát.
- Fejlődik logikus gondolkodása.
- Fejlődik észlelése.

Barkácsolás

Mindig a játék igényéből indul ki, kötetlen. Soha nem öncélú. Az elkészített eszközöknek mindig van funkciója.

- Alapja a gyűjtő munka.
- Beépítik a játékba, de lehet játékjavítás, - készítés is az indíték.
- Széleskörű ismereteket ad az anyagokról, eszközökről.
- Manuális készség fejleszthető általa.

Dramatizálás, bábozás

A bábozás a gyermek belső világának legkifejezőbb eszköze. Ezáltal elevenít fel tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit.

A dramatizálás szoros összefüggésben áll a bábozással. Dramatizáláskor a gyermek saját vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módon. Ezek az élmények érzelmileg ragadják meg a gyermeket s hatnak rá.

- Saját vagy irodalmi élmények eljátszása.
- Érzelmek és esztétika hatja át.
- Jelentős az emlékezet, kreativitás, beszéd-készség fejlődése.
- Speciális kar-, és kézmozgást igényel.
- Mozgás, mimika, gesztus megjelenítésére alkalmas.

A nevelőmunkát segítő eszközök

- Kirakók, memória, fűzős figurák, dominók, gyöngyfűző készlet, tükör, babakonyhai, babaszobai játékok, orvosi táskák, szerszámok, babák, babakocsi, állatok, vonat szett, fa építőköcska, legoduplo, papírtéglák, bábok, társasjátékok.
- Udvari játék: mászóka, csúszda, homokozó, babaház, többfunkciós „vár”

A játéktámogatás ajánlott módszerei:

- Az óvónő tartsa természetesnek, hogy a 3 – 6 – 7 éves gyerekek játékszínvonala különböző. Egyrészt igazodjon az adott fejlettségi szinthez, másrészt segítse elő, hogy a gyerekek egyéni lehetőségeiknek megfelelően magasabb szintre jussanak.
- Az óvónő biztosítsa, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat megvalósíthassák a játékban, s hogy fantáziájuk, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak. Kísérje figyelemmel a játszócsoportokat.
- Az elmélyülten játszó gyerekeknél az óvónő játéktámogatása legyen „játékkövető”, szemlélő, hagyja a gyerekeket tevékenykedni.
- A játék közben felmerülő konfliktusokat hagyja az óvónő, hogy a gyerekek maguk oldják meg. Csak akkor avatkozzon be, ha ez nem sikerül, vagy a gyerekek veszélyeztetik egymás testi épségét, játékát.
- A kiscsoportos korú gyermekek és a helyüket nem lelő gyermekek esetében az óvónő játékkezdeményező, példaadó játéktárs legyen!

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A játék folyamán a gyermek kezdeményező, alkalmazkodó, kitartó, alkotó, másokat elfogadó- segítő derűs, harmonikus, szeretetteljes személyiséggé válik.
- Váljanak önállókká, a szerepjáték szerepeinek elosztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában.
- A felmerülő konfliktushelyzetet próbálják önállóan megoldani.
- Egyéni ötleteiket, kreativitásukat kamatoztatva bonyolultabb építményeket hozzanak létre, a „technikai titkokat” átörökítik óvodában maradó társaikra.
- Képesek legyenek a szabályjátékok irányítására, az ehhez kapcsolódó szabályok betartására.
- Társas viselkedésükben érezhető a jó szándék, az egymásra figyelés, az együttérzés, a segítőkészség.
- Egymással és a felnőttekkel szemben kulturáltan, udvariasan viselkednek és beszélnek.

Verselés - mesélés

Az óvodai nevelés másik páratlan eszköze a *mese*. A mesével is nevelünk.

Célja a műveltség megalapozása, a gyermek személyiségének formálása, viselkedés-kultúrájának alakítása, morális érzékenységének fejlesztése, önismeretének mélyítése, a környező világ megismerésének segítése, a gyermeki világkép stabilizálása.

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. A verselés, mesélés kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét magyar népmesekincs megismertetése adja. Színesítve ezeket helyi mondókákkal, népszokások verses betéteivel. Teremtünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel.

Kedvelt tevékenység az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Amennyiben a legkisebb probléma is felmerül a gyermekek anyanyelvi képességeit illetően – tehát beszédük nem fejlődik a kívánt mértékben, selypességük az életkori határon túl is megmarad, ill. egyéb egészségügyi rendellenességre gyanakszunk, - azonnal szakember (logopédus, fül-orr-gégész szakorvos) segítségét javasoljuk.

A verselés, mesélés legszorosabban kötődik az anyanyelvi neveléshez, mert a verselés, mesélés során megismeri a magyar nyelv szépségét, bővül anyanyelvi kultúrája. Szoros kapcsolatban áll a zenei neveléssel, hiszen az irodalmi alkotásokban összekapcsolódik a szöveg, ritmus és a mozgása vizuális neveléssel is kapcsolatban van, hiszen a gyermekeket az irodalmi alkotások gyakran inspirálják vizuális tevékenységekre.

Feladata

- A gyermekek belső, képi világának alakítása
- A gyerekek nyelvi kifejezőképességének gazdagítása
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
- A gyermekek olvasóvá nevelése, hogy később igényük legyen a folyamatos ismeretszerzésre az őt körülvevő világról.

Mi a mese?

- A gyermek számára a teljes világ kerek tükörképének közvetítője.
- Érzelmi, értelmi, erkölcsi képességeinek fejlesztési eszköze.
- A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.
- Az egyetlen beszédmód, amelyre a gyermek tartósan, kényszerítés nélkül tud figyelni.
- Örömforrás, magától értetődő társas élmény.
- Átjárja a gyermek személyiségét, lelki feltöltődést ad.
- A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Különös, játékos beszédkapcsolat, szellemi szükséglet kielégítése, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá, kiemelten a délutáni pihenés előtt.

Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa az óvónő a verseléshez – meséléshez szükséges derűs, nyugodt légkört,
- Változatos irodalmi anyaggal nyújtson esztétikai, művészeti élményt a gyermekeknek
- A verseket – meséket érthető, kifejező módon, lehetőleg könyv nélkül mutassa be,

- Szerepeljenek a néphagyományőrzés a népi mondókák, mesék, történetek
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- Naponta mesélés, verselés, mondókázás valamint lehetőség biztosítása a gyermekek számára is.
- Az irodalmi anyag tudatos, igényes, idő- és alkalmyszerű összeállítása, évszakoknak megfelelő, környezet megismeréséhez, ill. tevékenységekhez csoportosíthatóan.
- A mesék kezdetben egyszerű, ritmikus ismétlődésekkel tűzdelt formáját váltsák fel a több szálon futó állatmesék, népmesék, történetek, népi játékok, közmondások, meseregények.
- A mese és vers anyagát a csoport életkori sajátosságainak megfelelően válogassa össze.
- A kisgyermekkorban kedvelt hagyományos formák - mondóka, verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás - lehetőségének folyamatos biztosítása. A siker mindig az óvodapedagógus szövegtudásán, aktivitásán, kapcsolatteremtő képességén múlik.
- Minden korosztály nevelésében az ölbeli játékok alkalmazása, melyek a gyermekkel való kapcsolatteremtés eszközei is.
- A népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, mondókák megfelelő arányának alkalmazása fő szempont.
- A szóbeliség és mozgás összekapcsolásának lehetővé tétele. A vers az ősi formájában, énekelt, mozgással (táncal) kísért szöveg. Mondani, és csinálni kell kisgyerekeknek csak úgy érdekes.
- Az irodalmi élmények vizuális megjelenítésére minél több lehetőség biztosítása.
- Beszédfejlesztés, mely csak indirekt módon lehetséges, utánzásos alapon, játékon keresztül.
- Személyes példamutatás, kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek közötti párbeszéd ösztönözése. Az óvodapedagógus szép beszédpéldájával, jól artikulációval, választékosan beszélő környezet biztosításával pozitívan befolyásolja a gyermeknyelvi fejlődését.
- Beszédproblémák esetén a háttér felderítése elsődleges feladat, majd szükség esetén speciális szakember segítségét kérése, szülői tájékoztatás mellett.
- A logopédussal jó együttműködés kialakítása, melynek során az érdekeltek pontosan ismerik saját és egymástól jól elkülöníthető, de azonos cél érdekében folyó feladataikat, munkamódszereiket.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Bábok, ritmuseszközök, mesekönyvek, diafilmek...

Feladatunk életkoronként:

A 3-4 éveseket megismertetjük 8-10 mondókával, verssel; 10-12 mesével.

Ezek elsősorban: - hőcögtetők, lovagoltatók

- ujjkiszámolók, tenyeresdik, arcsimogató
- hangutánzó mondókamesék

- egyszerű állatmesék, láncmesék
- rövid versek, történetek.

A 4-5 éveseket megismertetjük 4-5 mondókával, 6-7 verssel, 12-14 mesével.

Ezek elsősorban:

- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- vidám, humoros versek / prózai / állatmesék
- halmozó, vagy láncmesék
- egyszerűbb szerkezetű tündérmesék
- írók, vagy az óvónők alkotta történetek (gyerekkorról, hasonló korú kisgyerekekről, állatokról, állatkölykökről...)
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző évben megismert mondókákat, verseket, meséket a gyerekek kívánsága szerint ismételtetheti a pedagógus. Lehetőséget teremt arra, hogy a gyerekek elbábozhassák kedves meséjüket segítségünkkel, ha szükséges.

Az 5-6-7 éveseket megismertetjük 10-12 mondókával, verssel:

Ezek elsősorban: - népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék

- változatos kiszámolók
- találós kérdések, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások
- többversszakos versek.

Később a mesegyűjteményt 15-20 új mesével gazdagítja az óvodapedagógus.

Ezek elsősorban: - bonyolultabb, tréfás mesék

- hosszabb tündérmesék
- folytatásos mesék
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző években megismert irodalmi anyag gyakorlására lehetőséget biztosítunk a gyerekek igénye szerint.

A gyerekek nyelvi kifejezőképességének gazdagítása

Az óvónő élményszerű előadásmódjával (mimikájával, gesztusaival, a nyelvi fordulatok életre keltésével) segítse elő az irodalmi mű megértését.

A mesékben szereplő ritka, régies vagy tájnyelvi kifejezéseket, szókapcsolatokat, magyarázza meg a gyerekeknek.

Tegye lehetővé, hogy élményeiket kibontakoztathassák a bábjátékban és a dramatikus játékokban is. Így fejlesztheti nyelvi emlékezetüket, fokozhatja beszédkedvüket, segítheti a párbeszédgyakorlását, a szabad önkifejezést, a szép, tiszta beszéd alakulását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen ismételtet verseket, rigmusokat, mondókákat, szólásokat, találós kérdéseket.
- Egyedül is vállalkozik az irodalmi anyag elmondására, újrarájátszására.
- Örömmel várja a mindennapos mesehallgatást.
- Van kedvenc meséje, ismeri és visszaadja annak rövid tartalmát.
- Szívesen mesél, versel, mondókázik, bábozik, dramatizál önmaga és társai szórakoztatására magyarul,
- Tud meséket és történeteket kitalálni, elmondani - azokat mozgásban megjeleníteni.
- Alakul mese tudata, megkülönbözteti a valóságot az elvonttól.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének, zene, énekes játék nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a ének, zene, énekes játék tevékenységgel szervezett foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására.

A ének, zene, énekes játék tevékenységgel szervezett foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének, zene, énekes játék nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének, zene, énekes játék nevelés színvonalának megőrzése.

A zene embert formáló ereje kihat az egész személyiségre. A zenei nevelést már a születés előtt kell elkezdni. A saját néphagyományainkból való kiindulás mellett ügyelni kell arra, hogy csak művészi értékű zene lehet a nevelés anyaga.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az

óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei nevelés átfogó kapcsolatot mutat az anyanyelvi neveléssel, mert az anyanyelvi fejlesztés a beszéd és a ritmus összefüggésben valósítható meg. Szoros kapcsolatban van a testi neveléssel, ezen belül a mozgással. A zene, tánc, a ritmikus mozgás során fejlődik a gyermek mozgáskultúrája.

Cél

Fogékonytá tenni a gyermeket a szép befogadására, formálni ízlését, emberi magatartását, a zenei kultúra megismerése, a zenei anyanyelv kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a zenei neveléshez szükséges feltételeket (hely, idő, nyugodt kiegyensúlyozott légkör) az ölbeli játékok helye, szerepe a beilleszkedési időszakban
- Juttassa a gyermekeket zenei élményhez, keltse fel zenei érdeklődésüket, formálja ízlésüket, esztétikai élményét néphagyományörző énekekkel, dalos játékokkal
- Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok)
- A zenehallgatásnál elsősorban az élő dalolást, zenélést alkalmazza.
- Jelenjen meg a csoport életében a néptánc lépéseinek, zeneanyagának igényes – játékos tevékenykedése.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek
 - éneklési készség fejlesztése,
 - hallásfejlesztés,
 - ritmusérzék fejlesztés,
 - a zene meghallgatására nevelés.
- A zenei anyanyelv megalapozása.

Az óvodapedagógus munkáját segítő eszközök

Síp, furulya, csuklócsörgő, csörgődob, triangulum, cintányér, ritmusfa

Az óvoda feladata életkoronként:

3-4 évesek gyerekek:

- Ismerjenek meg 5-7 mondókát, „ölbeli játékot”, 10-14 játékdalt, mūdalt. A mondókák, dalok rövidek legyenek. A hangterjedelem ne lépje túl a kívánt távolságot. A dalokban a 2/4-es ütemen belül egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozzanak.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetést. Mondókázás, éneklés közben fejezzék ki azt játékos mozdulatokkal.
- Figyeljék meg a halk – hangos közti különbséget beszéden, zörejen.
- Ismerjenek fel különböző zörejeket, ill. 2-3 dallamjátszó hangszer és ritmusjátszó hangszer hangszínét.
- Ismerjék fel a magas – mély hangok közti különbséget beszéd, ének hangszer segítségével.
- Az óvónő ébressze fel a gyerekek spontán alkotókedvét énekes beszédével, mondókaival, dalos játékaival, keltse fel a zenehallgatás iránti érdeklődésüket.

4-5 éves korosztály:

Mozgásuk fejlettebb a kicsiknél. Érdeklí őket a dalok szövege, megértik a tréfás szavak játékos humorát, szívesen vállalják a közös játékot. Ezért arra kell törekedni, hogy a gyerekek mozgása esztétikus legyen

- A gyerekek egyedül is énekelhetnek.
- A dalanyagban 4-6 új mondóka, 12-15 játékdal és 3-4 mūdál szerepeljen.
- A dalokban szünet és szinkópa is lehet.
- Fejezzék ki az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal, körbejárással.
- Emeljék ki a mondókák, dalok ritmusát.
- Egyszerűbb ritmushangszeren fejezzék ki az egyenletes lüktetést és a ritmust is.
- Változatos mozdulatokkal emeljék a motívumok hangsúlyait (két 2/4-es ütem).
- Érzékeljék a magasabb-mélyebb hangok közti különbséget.
- Értsék meg a halk – hangos fogalompárt és tudják azt alkalmazni egyénileg is.
- Ismerjék fel az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes motívumról.
- Figyeljék meg a természet és környezet hangjait, hallják meg a finomabb hangszínek közti különbséget, ismerjék fel egymás hangját.
- Gyakorolják a visszhangjátékot (dallam-, ritmusvisszhang, váltakozó éneklés).
- Találjanak ki kis dallamfordulatokat az óvónő szöveges ritmus-, és dallammotívum modelljei alapján (név, köszöntés).

5-6-7 éves korosztály:

Dalanyagukat ki kell egészíteni 4-6 új mondókával, 16-20 népi gyermekjátékdallal, 5-6 mūdallal.

- Ismerkedjenek meg a gyerekek új térformákkal: pl. két ellentétes irányban mozgó kör, bonyolultabb pár-, cserés-, kapus-, hidas-, sorgyarapító-, fogyójátékok.
- Az egyenletes löktetést és a dalok ritmusát tudják megkülönböztetni.
- Gyakorolják a dalfelismerést jellegzetes kezdeti vagy sajátos belső, ill. záró motívumról, ritmusról.
- Gyakorolják a dallambújtatást (hallható jelre).
- Szerezzenek minél több tapasztalatot a halk-hangos, lassú-gyors zenei párok változatos alkalmazásában.
- Érezzék a tempókülönbséget (gyors-lassú), tudják azt énekkel, mozgással is kifejezni.
- Zenei formaérzékük fejlesztése a motívumok hosszának megéreztetésével (ritmus-, dallamvisszhang, ismétlődő motívumnyi mozgásformák).
- Használják önállóan az ütőhangszereket.
- Teremtsen lehetőséget az óvónő a gyerekek zenei alkotókedvének és improvizációs készségének fejlesztésére (dallamok kitalálása versekhez, énekes beszélgetések, kérdés-felelet játék).
- A népi mondókák elősegítik a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, azok tiszta képzését és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- Segítik a beszédhibák oldását.
- A gyerekek éneklés, mondókázás, az énekes játékok játszása közben értik meg és sajátítják el a zenei neveléshez szükséges kifejezéseket, fogalom párokat (dallambújtatás, halk-hangos...)
- A zenei anyagban előforduló régies vagy tájnyelvű szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, elősegítik nyelvi kifejezőkészségének teljesebbé válását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A tiszta éneklésre törekszik.
- Tud dalokat, dalos játékokat önállóan elkezdni megfelelő hangmagasságban, tempóban.
- Szívesen hallgatja az óvónő énekét és hangszer játékát.
- Tud kis eltérő zörej hangokat megkülönböztetni.
- Szívesen improvizál.
- Próbál érzelmeket kifejezni a zene segítségével, mozgással.
- Ismer 16 – 20 népi gyermekjátékdalt, 5 –6 mūdalt, 4 –5 mondókát.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az a gyermek, aki az óvodában olyan külsőségeiben és tartalmában visszatérő élményeket élhet át, amelyek szülőföldjéhez kötik, egy életre szóló örökséget kap. Ilyen örökséghez szeretnénk az óvodánkban járó gyermekeket hozzájuttatni azzal, hogy tudatosan felvállaljuk matyóságunkat és keressük azokat a lehetőségeket, alkalmakat, ahol a matyó néphagyományok elemeit átadhatjuk nekik. (matyó népviselet, matyó díszítő művészet szín és formavilága, fazekasság).

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel. Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei.

Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszjük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás kézi munka továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermek közvetlen környezetétől számtalan spontán és tervezett vizuális ingert kap, melynek hatására tapasztalatokban gazdagodik, fejlődik. Az őt körülvevő világról egyre pontosabb ismeretei lesznek, melyeket sokrétű ábrázoló tevékenysége során megelevenít, újraalkot. Nevelésünkkel nagymértékben elősegítjük, hogy az egyszerű megjelenítésen kívül érzelmeit és a jelenségekhez való viszonyát is kifejezze.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Célunk

- A gyermeki személyiség fejlesztése a vizuális nevelés eszközeivel.
- A vizuális észlelés, érzékelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosodjon.
- Ébredjen fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel, technikáival való tevékenység vágya.

- Legyenek képesek a tárgyak térbeli kiterjedéseinek felismerésére, alakuljon tér-, forma-, szín-, arányérzékük.
- Formálódjon fantáziaviláguk.
- Fejlődjön alkotókészségük, ízlésük.
- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésével egyéni módon tudják alkalmazni a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Fejlődjön manuális készségük a különböző ábrázoló technikák elsajátításával.
- Alakuljon esztétikai érzékük, a szépség iránti vonzódásuk.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.

Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Meg kell ismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus feladatai

- Sokféle változatos tevékenykedés a nap bármely szakában.
- A technikák folyamatos gyakorlási lehetőségének biztosítása.
- Séma nélküli segítségnyújtás a tevékenység során.
- A gyermekek ízlésvilágának fejlődése érdekében esztétikus környezet kialakítása.
- Finommotorika – szem – kéz koordináció fejlesztése.
- Kreativitás, alkotókészség, fantázia fejlesztése.
- Természetes anyagok megismertetése.
- A szülők ösztönzése az otthoni ábrázolási lehetőségek biztosítására, a gyermek munkáinak megbecsülése.
- Biztosítsa az óvónő a vizuális tevékenységhez szükséges feltételeket
- Teremtse meg az ábrázolás hangulati feltételeit, motiválja a gyerekeket a tevékenységek végzésére
- Gazdagítsa a gyermekek élményét és fantázia világát a megfigyelés, a képzelet által, használja a népi díszítő motívumokat, hogy ismerjék meg a gyermekek a népi hagyományokat,
- A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó, alakító önkifejezés fejlődésének segítése
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása

A nevelőmunkát segítő eszközök

Különböző színes papírok, kartonok, filc, tű, fonal, gipszkiöntő formák, gyöngyök, gyurma, olló, ceruza, viaszkréta, festékek, ragasztók, ecsetek

A 3-4 éves gyermekek számára ajánlott vizuális tevékenység fajták a következők:

- Képalakítás:

Az óvodába lépő gyerekeket már a beszoktatás kezdetén játszva meg kell ismertetni az ábrázolás anyagaival, eszközeivel és a technikai fogásokkal.

Lehetővé kell tenni, hogy;

- rajzoljanak, fessenek, gyurmázzanak kedvük, érdeklődésük szerint
- rajzoljanak puha ceruzával, viasszal, zsírkrétával
- rajzoljanak nagyobb felületre: homokba pálcával; táblára krétával; földre tett csomagoló papírra; betonra krétával
- próbálgassák az ábrázolást a megszokottól eltérő és változatos anyagú papírokon
- készítsenek képeket rajzolással, festéssel, papírragasztással, nyomattal
- szerezzenek tapasztalatot a színekről, formákról
- tájékozódjanak a kép síkján, jelezzék a térirányokat, térviszonyokat.

A látási-, tapintási-, mozgási tapasztalatokat szerző gyerekekkel meg kell ismertetni a felfedezés, a „valamit” alkotás örömét.

A firkából kilépő gyermeket segíteni kell a továbblépésben, bátorítani kell a próbálkozásait.

Plasztikai munkáknál lehetővé kell tenni, hogy a gyerekek:

- tapasztalatot szerezzenek a természeti tárgyak tulajdonságairól (nagyság, szín, forma); a képlékeny anyagokról (hó, homok, agyag, gyurma)
- megismerkedjenek az anyagok formálhatóságával, (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, bemélyítve, sodorva, simítva, tépve, gyűrve, nyomot hagyva, ragasztva...).
- Szerezzenek tapasztalatot az *építés* során a különböző tárgyról, formákról, térbeli alakzatokról (torony...).
- Tudjanak örülni a közösen épített építménynek, gyönyörködjenek azokban.

A 4-5 éves gyerekeknél jelentkezik a *szándékos képalakítás képessége*. Megjelenik az ember, a környezet, a tárgyak, és a cselekmény ábrázolása. Ábrázoló tevékenységük kibontakoztatását segíteni kell az élmények biztosításával, a technikai fogások mélyítésével.

Lehetővé kell tenni, hogy:

- fessenek ecsettel, gombfestékkel, temperával; sokféle alakú-, méretű-, színű és anyagú papírra
- felfedezzék az új színek létrehozásának (rózsaszín...), és a festés technikai „trükkjeinek” titkait,
- agyaglapokat díszítsenek lenyomattal, karcollással gyakorolják a képalakítás más módját is, (a., spárga és fonaldarabkák textil alapra való applikálása, tépéssel kialakított papírfoltok színes papírlapra történő felragasztása) szerezzenek még több tapasztalatot a

színekkel, formákkal, kompozíciókkal kapcsolatban, gyakorolják a térviszonyok ábrázolását. A *plasztikai munkákhoz* gyűjtsenek terméseket, kavicsokat, használjanak könnyen megmunkálható anyagokat: textil-, fonal-, bőrdarabka, készítsenek ajándékot, sík-, vagy fakanálbábót, mintázzanak emberalakokat, állatokat, formákat; próbálják kiemelni a jellegzetes jegyeket, tagolni a formát

- ismerkedjenek meg a nyirkálás, tépés, hajtogatás, szövés, karcolás, konstruálás, applikálás technikájával; gyakorolják azokat. *Építsenek* építményeket, variálják a teret, játék után rakjanak rendet.

Az 5-6-7 évesek bátrabbak, ötletesebbek a képalakításban, a plasztikai munkák létrehozása során és az építések alkalmával is. A megismert technikai fogásokat gazdag tapasztalattal, önállóan gyakorolják.

Biztosítani kell a lehetőséget további tapasztalatszerzésre.

Lehetővé kell tenni a képalakítás során:

- egyéni és közös kompozíciókat (bábok, álarcok) alkossanak,
- egyéni ötleteiket eredeti módon jelenítsék meg,
- megtapasztalják a batikolás, kollázs, dombormű készítés technikáját.

A plasztikai munkák során:

- embereket, állatokat, tárgyakat mintázzanak, s érzékeltessék a legjellemzőbb jegyeket,
- próbálkozzanak „kétalakos szobor” formálásával (anya-gyermek, gyermek – állat, barátok),
- készítsenek játékot, ajándékot, karácsonyfadíszet, modelleket, bábokat,
- gyűjtsenek további tapasztalatot az anyagok formálhatóságáról,
- gyakorolják a papírtépés, nyírás, hajtogatás, varrás, mintázás, applikálás, fonás technikáját

Az építés során:

- szerezzenek sokrétű statikai tapasztalatot az egymásra helyezett formák egyensúlyi viszonyairól, stabilitásáról, labilitásáról; a lefedési lehetőségekről, a vízszintes-függőleges fogalmak tartalmáról, az irányokról
- építsenek maketteket (meseszínhely, falusi udvar...)
- több napon át folytathassák az építkezést.

A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés:

- a gyermek életkorának megfelelő szintű kiállításokon való részvétel,
- a gyermek életkorának megfelelő szintű műalkotások megismerése (festmények, képek, stb.)
- szokásokhoz, hagyományokhoz kötött népi és nemzeti szimbólumok megismerése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ✓ Képalakításaiban egyéni módon jelezni tudja az elemi térviszonyokat.
- ✓ Élményei, elképzelései, képzeleti megjelenítésében többnyire biztonsággal használja a képi kifejezés eszközeit.
- ✓ Színhasználatában érvényesíti kedvelt színeit.
- ✓ Formaábrázolása változatos, többnyire képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- ✓ Emberábrázolásaiban megjelennek a részformák, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzéseivel is.
- ✓ A közös munkák értékelése során saját műveivel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánít.
- ✓ Tud formákat mintázni elképzelései alapján és megfigyelései felhasználásával.
- ✓ Önállóan és csoport munkában is készít egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket.
- ✓ Fokozott önállósággal képes alkalmazni a megismert technikákat.
- ✓ Megjelenik a gyermekben az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség a természet szépségeiről, mű-, és népművészeti alkotásokról.
- ✓ Igényli a közös cselekvés keretében a rendezett, ízléses, esztétikus környezet észrevételét, óvását, alakítását.
- ✓ Eljut arra a szintre, hogy „művei” kifejezővé válik, megjelenik az érzelem kifejezése.

Mozgás, mozgásos játék

Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele a mozgás, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez. A torna, a mozgásos játékok és a szabad mozgások kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

Arra kell törekedni, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg. A mozgás öröm legyen a számukra, s ezt az örömforrást az egész nap folyamán biztosítanunk kell.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél

- Gyermek mozgáskedvének fenntartása és fokozása.
- Testi képességeik fejlesztése (erő, gyorsaság, állóképesség)
- Koordinációs képességek fejlesztése (egyensúlyérzék, téri tájékozódás, ritmus érzék, szem – láb koordináció, testséma)
- Mozgás- és tartás rendellenességek megelőzése, javítása.
- Akarati tulajdonságok fejlesztése (kitartás, kudarctűrés, önfegyelem)
- A pszichikus funkciók fejlesztése közvetett módon (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- Finommotoros mozgáskészség megalapozása.
- A pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek mozgásigényének kielégítéséhez, a mozgásos tevékenykedtetéshez szükséges hely, idő, eszköz, módszer biztosítása.
- A gyermek életkorának és egyéni fejlődésük ütemének megfelelő, szükségleteikhez igazodó mozgásformák és terhelés biztosítása.
- Differenciált mozgásfejlesztő játékok és gyakorlatok összeállítása.
- A mozgásfejlesztés főbb területeinek változatos alkalmazása a gyermek életkorát és egyéni fejlettségét figyelembe véve:
 - járás és futás gyakorlatok,
 - ugrás gyakorlatok,
 - dobás gyakorlatok,
 - labda gyakorlatok,
 - támasz gyakorlatok,
 - talajtorna elemei,
 - egyensúly gyakorlatok,
 - függés gyakorlatok,
 - mozgásos játékok.

A nevelőmunkát segítő eszközök

bordásfal, labdák, tornaszőnyeg, padok, karikák, tornahenger, labdák, kötelek, babzsákok, greisvald szett

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermek képes egyenletes iramban futni.
- Tud ütemtartással járni.
- Képes a gimnasztikai gyakorlatok esztétikus végrehajtására.

- Képes elkapni a labdát, és célba dobni.
- Képes keskeny padon egyensúlyozó járásra.
- Tud helyben labdát pattogtatni.
- Ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni.
- Betartja a versenyjátékok szabályait.
- Képes páros ill. váltott lábbal szökdelni.
- Tud előre guruló átfordulást végezni.

Ismer néhány mozgásos játékot és képes társaival irányítás nélkül játszani.

Mindennapos testmozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nemcsak a kondicionális képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. Nagyon gazdag mozgáslehetőségeket nyújtanak a népi mozgásos játékok, az ügyességi és sportjátékok tára.

Nagy hangsúlyt fektettünk a tartáshibák kialakulásának megelőzésére, illetve a meglévők javítására a tartásjavító és lábstatikai gyakorlatok rendszeres végzésével.

A mindennapi testmozgás objektív feltételei:

Elsősorban megfelelő hely biztosításról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. Az udvar különböző részein lefektetett és lazán rögzített farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetőek legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. A gyermekek vízhez szoktatása, az úszásoktatás a városi uszodában megvalósítható a szülők igénye alapján.

A mindennapos testmozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét.

Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- legyen lehetőségük a gyerekeknek saját testük mozgását átélni
- sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által
- folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke
- a kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket
- segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását
- a társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek-én határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció
- képessége, fejlődésének elősegítése

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapos testmozgás megszervezésében:

- Biztosítsa az óvónő a gyermekek számára a mozgás lehetőségét
- Teremtse meg a mozgásfejlesztésben a derűs légkört, a jó hangulatot
- A különböző mozgásformák elsajátításának folyamatában építsen a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére
- Biztosítsa, hogy az alapvető mozgásformák gyakorlása által, hogy a gyermekek sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek
- Fejlessze a gyermekek természetes mozgását: a járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást
- Legyen változatos a mozgástevékenység eszközökkel, tornaszerekkel sokszínű változatos játékokkal
- Fejlessze – változatos mozgás lehetőségekkel – a gyermekek testi képességeit, ügyességét, testi erejét, gyorsaságát és állóképességét
- A mozgás megszerettetésében működjenek együtt a családdal
- A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével
- Világos, konkrét értékeléssel, a pozitív énkép támogatása

A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére, védelmére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a va-

lódi környezetben történik, azért a foglalkozások, a gyermekek tevékenységei legtöbb esetben a szabad természetben, vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről

Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermekeknek.

Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a *szűkebb* környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket olyan társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekkel a tolerancia, a mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a másság elfogadtatása is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ezáltal megérthető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek.

Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban. Nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.

A környezetvédelem, vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerében.

Születéstől-felnőttkorig

A természet – társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újra játsszák életüket.

Újra élik az óvodában mindazt, ami a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrajátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne levő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez, gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása a közlekedéssel kapcsolatos alapvető ismeretek, szabályok, normák megtanítása valósulhat meg játékosan a gyermek érdeklődésének és igényének figyelembe vételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

A környezet megismerése

A gyermekek figyelmét *minden nevelési területen* a környezet felé kell irányítani. A növény- és állatfajok tisztelete, megbecsülése, a szülőföld, a lakóhely, az ehhez kapcsolódó személyek, az itt élő emberek, más népek megismerése és szeretete vezet el a környezettel való pozitív viszony kialakítására, és oda, hogy a gyermekek később egyértelműen és semmi mással össze nem tévesztett fogalomként értsék meg, mi a hazaszeretet és mi a magyarságtudat.

Cél

- A természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- A gyermekek tudatos *környezet - és természetvédelmi magatartásában* fejeződjön ki a tűz, víz, föld, levegő, növény, állat, ember iránti tisztelet.
- Biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben.
- A gyermek olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Olyan érzelmi alapozottság, érdeklődési kedv felkeltése a világunk iránt, amely kedvező alapja lehet a *környezetbarát életmódnak*.
- Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- Környezetbarát óvoda megteremtése.

Feladatok:

3-4 éves korban:

- Az óvodai élet elfogadtatása, megszerettetése.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismertetése.
- A család tagjai.
- Ismerkedés a testükkel: végtagok, érzékszervek, azok funkciói, ápolásuk. Önmaguk felismerése tükör előtt.
- Az évszakok szépségei, színei, jelenségei.
- Időjárás – öltözködés egyszerűbb összefüggéseinek felfedezése.
- Tapasztalatszerzés a közvetlen környezetükben található néhány gyümölcsről, virágról, zöldségről, állatról, színről.
- Rövidebb séták, kirándulások szervezése.

4-5 éves korban:

- A családról szerzett ismeretek bővítése (nevük, címük, családtagok).
- Testünk: testrészek ismerete; testséma és oldaliság fejlesztése.
- A testápolás fontosságának tudatosítása.
- Évszakok: a természetben bekövetkezett változások megfigyeltetése, összefüggések keresése az időjárás és az emberek tevékenysége között.

- Hajtás, magvak csíráztatása. A növények fejlődési feltételeinek megfigyelése (hőmérséklet, víz, napfény hatása).
- Háziállatok, madarak, rovarok, bogarak megfigyelése.
- Színismeretük gazdagítása.
- Gyűjtőmunkák differenciálása, évszakalbum készítése.
- Személy -, és teherszállító járművek megfigyelése, összehasonlítása. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása séta közben.
- A szűkebb környezet nevezetességeinek, hagyományainak, szokásainak megismerése, szervezett séták, kirándulások alkalmával.

5-6-7 éves korban:

- A családnál szerzett ismeretek bővítése (kinek, mi a feladata otthon, nemek és kor szerinti csoportosítás, rokoni kapcsolatok).
- Testünk: a testrészek pontos megnevezése, domináns kéz tudatosítása.
- Tájékozódás az óvoda környékén.
- A napszakok, évszakok megfigyelése. Újabb összefüggések megláttatása az évszakok – növények – állatok – munkálatok között.
- Ismerkedés újabb zöldségekkel, gyümölcsökkel, virágokkal, állatokkal.
- Annak tudatosítása, hogy minden növény magból fejlődik ki.
- Ismereteik gazdagítása a szárazföldi -, vízi és légi közlekedési eszközökről.
- Séta során a gyalogos közlekedés szabályainak és az ehhez kapcsolódó viselkedésformának a gyakorlása.
- Színek, színárnyalatok felismertetése a környezetükben.
- A gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve hosszabb kirándulások szervezése a tágabb környezet nevezetességeinek, szokásainak, hagyományainak megismerésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A természeti és társadalmi környezet megismertetése a következő témákban: család, testünk, közlekedés, évszakok, növények, állatok, napszakok, anyagok környezet-, természetvédelem, helyi természetvédelmi értékek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek maga fedezhesse fel a világot, adjon lehetőséget a gyerekek által igényelt témák feldolgozására.
- A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismeretek nyújtása, illetve a meglévők mélyítése, rendezése.
- A gyermek spontán érdeklődésére építve, keltse fel kíváncsiságát, megismerési vágyát.
- Ismertesse a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedési formákat, az érzelmi és erkölcsi viszonyokat.
- Közvetítse a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helysége jellemző néphagyományokat.

- Törekedjen arra, hogy amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyelhessen és tapasztalhasson meg a gyermek.
- Ismerjék meg a szülőföld; az itt élő emberek életét, hazai tájait, a helyi néphagyományait, szokásait és tárgyi kultúra értékeit.
- A természet, a környezet megszerettetése, a pozitív érzelmi viszony kialakítása, környezettudatos magatartás alapjainak lefektetése.
- Olyan életmód alapjainak a letétele, amely értéknek ítéli meg a környezet tisztántartását, a környezetvédő magatartás megalapozását, az energiatakarékosság előnyeinek megismertetését, a takarékoság jelentőségét a föld energiáival, a természeti szennyeződések következményeinek beláthatatlan következményeit, a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségét, a hulladék kezelés lehetséges módjait, a fenntarthatóság jelentőségét.
- Az egészségkép és környezetvédelem fogalmának összekapcsolása.
- Értelmi képességek kialakítása.
- Komplexitás egyéb esztétikai tevékenységekkel.
- Az élménypedagógia, projekt módszer, szenzitív játékok, kooperatív tanulás alkalmazása, elsajátítása.
- Közös környezetvédő programok szervezése a szülőkkel.
- Környezettudatos neveléshez kapcsolódó továbbképzéseken való részvétel.
- A hagyományok, népszokások, nemzeti kultúra értékeinek az ismertetése.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Plakátok, locsoló, kerti szerszámok, nagyítók, földgömb, gyermeklexikonok...

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Tisztában van saját és szülei, testvérei adataival: lakáscím, név, foglalkozás.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően sorolja fel.
- Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket, sorrendjüket.
- Felismeri a napszakokat: reggel, dél, este.
- Ismeri a növény szót, önállóan gyakorolja a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, élményszerűen gondozza a fákat, bokrokat, virágokat...
- Az általa ismert állatokat csoportosítja külső jellegzetességeik, hasznuk és élőhelyük szerint.
- Van konkrét fogalma a környezetvédelem, energia-takarékosság, környezettudatos magatartás szabályairól. Azokat aktívan gyakorolja, társai, szülei figyelmét felhívja rá.

A környezet mennyiségi és formai összefüggései

Cél

A környezet megismerése során a gyerekek felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiségfogalmuk. A matematikai fogalmak fokozatosan beépülnek beszédükbe is.

Az óvoda feladata, hogy a problémahelyzetek létrehozásával a gyerekek logikus gondolkodását fejlessze. A fejlesztés az egyéni képességek figyelembevételével történik. A játékos cselekvésbe, tapasztalatszerzésbe minden érzékszervüket bevonjuk.

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. A matematikai tartalmú nevelés komplexen, a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a *matematikai tartalmú tevékenységeknek* több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított
- megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai tartalmú információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkori is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeni egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljük meg:

Első szint: Bevezetés a matematikába, - általában a gyermek 5. életévéig tart

feladata: A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása

Második szint: Az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7. életévben

feladata: A szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.

Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése

együttesen nyújt lehetőséget a matematikai tartalmú ismeretek és összefüggések megláttatására.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztaltok körét kiszélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban - az óvodapedagógus által irányított formában - a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására.

Az együttműködés során olyan differenciált feladattípusokkal ismerkedhetnek a gyermekek, amelyekkel más tevékenységközpontú nevelési folyamat során is találkozhatnak.

Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait.

Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék- és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A gyerekek matematikai képességét a következők alapján fejlesztjük:

4-5 éves gyerekeknél:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, egyesítése és bontása – variációs lehetőségek (6-os számkörben).
- Elemek rendezése, sorozatok kialakítása, sorszámnevek gyakorlása.
- Különböző mennyiségek összehasonlítása becsléssel és összeméréssel (relációk). Matematikai fogalmak gyakorlása.
- Irányok gyakorlása, azok használata térben és síkban való tájékozódás során.
- Számfogalom megalapozása. Töszámnevek, sorszámnevek gyakorlása.
- Tevékenykedés tükörrel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében. (Építések, alkotások szabadon és másolással).

5-6-7 éves gyerekeknél:

- Halmazokról, relációkról, tükrözésről, irányokról szerzett eddigi ismereteik gyakorlása, bővítése, mélyítése 10-es számkörön belül. (felül: képességektől függően).

- Tapasztalatszerzés a területek, térfogatok, hosszúságok különféle egységekkel való méréséről.
- Zárt vonalon belül, kívül lévő pontok; nyitott, zárt vonalak felismerése.
- Rész-egész viszonyának gyakorlása (kocka-, puzzle kirakók...).
- Bonyolult ritmikus sorok kirakása, „hibajavítás”.
- Tájékozódás térben, síkban, „labirintusban”.

Az óvodapedagógus feladatai

- ✓ A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- ✓ Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, valamint a logikus gondolkodás megalapozása.
- ✓ A gyermekek érdekes problémahelyzetekkel való aktivizálása a logikus gondolkodásra.
- ✓ A matematikai kifejezések tudatos alkalmazásával a gyermekek passzív és aktív szókincsének bővítése.
- ✓ A gyermekek belső készletének kihasználása a feladatok megoldásánál.
- ✓ Biztosítsa, hogy a gyermek saját logikája szerint gondolkodhasson.
- ✓ Nyújtson segítséget több variáció megtalálásában.
- ✓ Fejlessze a gyermekek problémafelismerő és megoldó képességét.
- ✓ Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- ✓ A komplex matematika tartalmú foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- ✓ A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Logikai készlet, mérőrud készlet, számoló figurák, mértani formák, dobókocka, kis tükör, dominó, társasjátékok

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- ✓ Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolatait kifejezi.
- ✓ Érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban használt összehasonlító fogalmakat.
- ✓ Képes különböző szempontok szerinti válogatásra.
- ✓ Részt tud venni mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben.

- ✓ Elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- ✓ El tud mesélni tevékenységről, történekekről, képről egyszerű darabszámmal is kapcsolatos történeteket.
- ✓ Tárgyakat tud számlálni 10-ig.
- ✓ Építései, síkbeli alkotásai során azonosítani tud különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- ✓ Másolással képes megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ✓ Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- ✓ Tapasztalatokat és élményeket szerez a tükörrel való tevékenysége során.
- ✓ A térben való tájékozódásban képes megkülönböztetni a jobbra-balra irányokat és állásokat.
- ✓ Érti és követni tudja az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.

Munka jellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségének kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonzásaként azt kell kiemelni, hogy mindezt tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában.

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot.

Az egyéni megbízatásokat a gyermekek önállóságához, képességeihez, neveltségi szintjéhez igazítjuk. A szétszórt figyelmű gyermekek a lehetőségekhez mérten olyan feladatokat kapjanak, amelyek alaposágot, figyelmet, mások megsegítését igénylik tőlük. A félnégyesek

párosan végezhető feladatokat adjunk, hogy megerősítsük önbizalmukat. Az óvodapedagógus feladata, hogy körültekintően járjon el nemcsak a gyermekekre bízott feladat, hanem az együttműködő társ kiválasztásában is.

A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan végezni.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket.

A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Fontosnak tartjuk óvodánkban az élősarok kialakítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

Az óvodai környezet átalakítása, óvása folyamatos tevékenység. A gyermekek szívesen vesznek részt a csoportszoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti dekorálásban, díszítésben. Az általuk megkezdett munkálatok látványa követésre készlet.

Az élősarokban való tevékenykedés, (hajtatás, magvak gondozása, termések rendezése, válogatása) mind a munkára nevelést fejleszti és ismeretüket bővíti. A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez, annak belátásához, hogy az élőlényeket gondozni, védeni kell. A sokrétű tevékenység során megtapasztalják munkájuk eredményét, a teremben, a természetben, minden évszakban történő játékos, de életszerű munkavégzés során.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak. Ahol erre lehetőség van az a terület, ahol az értékteremtő képesség a legtisztábban megmutatható.

Ilyen pl.: a kert és az udvari munka (járda, falevélséprés, gereblyezés stb.)

Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni az udvaron és közben rengeteg tapasztalatot és ismeretet szereznek a gyermekek.

Cél

- Bizonyosságot szereztetni a gyermekkel arról, hogy mit tud, mire képes, mit gyakoroljon, kihez forduljon segítségért, ki az, akivel együttműködni képes.
- Létrehozni a feladatok megosztásával az együtt munkálkodás örömét, mely az alkotó életforma része.

A munka a személyiség fejlesztés tevékenységi formája és eszköze. A gyermek az önmagára vonatkozó (önkiszolgáló) tevékenységek során eljut a társakért, a csoport érdekében végzett

munkáig. A gyermeki munka mozgatórugója a gyermek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése. A pedagógussal kialakult érzelmi kapcsolat ösztönzi őket a munkajellegű tevékenység céltudatos elvégzésére, s játéknak éli meg, még akkor is, ha az konkrét feladatra irányul, s a felnőtt fogalmai szerint munkát végez.

Az óvodapedagógus feladatai

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- Az eszközök használatának bemutatása, gyakoroltatása.
- A munkamozzanatok legcélszerűbb fogásainak, azok sorrendjének megtanítása.
- Differenciált fejlesztés, a munkakészségek és szokások alakítása az életkor és egyéni fejlettség figyelembe vételével.
- Az egyéni fejlettségnek megfelelő ellenőrzés, értékelés, segítségnyújtás.
- Az állandóság, aktivitás, folyamatosság biztosítása.
- Az önállóság fejlesztése.
- Az önbizalom, a kitartás, a felelősségérzet fejlesztése.
- A gyermekek önértékelésének, igény szintjének emelése.
- Az együttműködés formáinak megismertetése.
- A gyermek szociális magatartásának, társas kapcsolatainak fejlesztése.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermeki munka szükségességére, a türelem, az érdeklődés, a segítség fontosságára.

Feladatok a különböző területeken

Önkiszolgáló munka

- A testápolás, öltözködés, étkezés során biztosítsa az életkornak és fejlettségnek megfelelő önállóságot.
- Ismertesse meg a gyermekeket az önkiszolgáláshoz szükséges eszközök használatával.
- Tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére.

Közösségért végzett munka

A naposi - felelősi rendszer fokozatos bevezetése egyéni képességeknek megfelelően.

A feladatok mozzanatainak sorrendjének bemutatása, gyakoroltatása.

Alkalomszerű munkák

Életkorhoz, a gyerekek erejéhez mért, a csoport fejlettségi szintjének megfelelő munkalehetőségek teremtése. (díszítés, javítás, üzenetek átadása, ünnepi készülődés, teremrendezés)

Állat-, és növénygondozás

- Kert (gyógy – fűszernövény) gondozása: locsolás, levélgyűjtés, gereblyezés, ültetés, begyűjtés, szárítás.....
- A természetvédelem fontosságának hangsúlyozása.
- A gyermekek aktivitásának, érdeklődésének kiaknázása.

A nevelőmunkát segítő eszközök: kerti gyermekszerszámok (ásó, gereblye, kapa), locsolókanna, seprű, lapát, stb.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Természetes módon, önállóan látja el az önmagával összefüggő feladatokat. (testápolás, öltözés, étkezés)
- Az alkalomszerűen adódó, egyéni megbízásokat önállóan teljesíti.
- A feladatok végzése során kitartó.
- Szívesen vesz részt a növény-, és állatgondozásban.
- Figyelemmel kíséri a környezetéhez tartozó növényeket és állatokat, a természeti változásokat.
- Segít a környezet rendben tartásában, észre veszi, ha bármely területen segíteni kell, felajánlja segítségét.
- A közösségért végzett tevékenységeket (naposi munka, felelősi munka) szívesen elvállalja.
- A rá bízott munkát felelősséggel, kitartással, megfelelő önbizalommal, önállóan elvégzi.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja

Folyamatos tapasztalatszerzés biztosításával ismeretek elsajátíttatása, készségek, jártasságok, kompetenciák kialakítása a különféle tevékenységeken keresztül.

A gyermekek tevékenységeik során megszámlálhatatlan ismeretre, tapasztalatra, élményre tesznek szert. Éppen ezért a gyakorlati cselekvések egyben tanulást is jelentenek, s mindaz, ami a gyermekkorban egész nap történik, ennek a szervezeti kerete, formája. A tanulás feltétele a gyermek kötetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, *felfedezés, kreativitásának erősítése, a cselekvéses tanulás, a projekt pedagógia módszereinek természetessé tétele.*

Mivel a gyermek fő tapasztalati forrása a játék, meg kell teremteni a játékba integrált tanulás feltételeit.

A gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból – iskolássá érik.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás jelenléte a játékban

Abból kiindulva, hogy a tanulás színtere a játék, az is következik, hogy:

- Minél inkább belefeledkeznek a gyermek a játékba, annál inkább megindulnak benne a tanulást előidéző folyamatok.
- Minél többféle játékban vesz részt a gyermek, annál többféle tanulási hatások érik.
- A folyamatos és rendszeres játék hatására kialakuló új szükségletek mind bonyolultabb játékokhoz teremtik meg a belső, pszichés feltételeket.
- A valamilyen területen lemaradt, valamilyen részfunkció fejlődési ütemében megkésett gyermekek a megfelelően összeállított játékkészlet segítségével behozhatják lemaradásukat.

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. Mindvégig érvényesül a játékoság elve a tanulásban.

A tanulás alapja: az óvónő és a gyermek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége.

A tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A gyerekek tanulnak játék, munka és egyéb tevékenységek végzése közben is. Ennek érdekében nagyon fontos, hogy nyugodt óvodai légkörben, érdeklődéssel tevékenykedhessenek, és legyen előttük pozitív példa, ugyanis a gyerekek magatartás – és viselkedés tanulása (szokások alakítása) utánzáson -, minta -, és modellkövetésen alapszik.

A pedagógus kötelessége a jót meglátni minden gyerekben, a pozitív megnyilvánulásaira építeni.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

A 3-4 éveseknél - tiszteletben kell tartani a gyerekek önkéntességét, de figyelemmel kell kísérni, kik azok a gyerekek, akik nem vettek részt a kezdeményezésen, és keresni kell az okot, hogy miért.

Igyekeznünk kell olyan helyzeteket teremteni, amelyben az eddig távol maradó gyerekek is megtapasztalhatják a megismerés örömteli élményét.

A 4-5 és 5-6-7 évesek - kötött és kötetlen formában is tanulnak. A mozgásos foglalkozás kötött. A matematikai tartalmú foglalkozások többnyire kötöttek, de alkalmanként – témától függően kötetlenek is lehetnek.

A környezet megismerésére nevelés leginkább természetes környezetben zajlik. Egy – egy témakört (állatok, közlekedés...) kötött formában zárunk le, az ismeretek rendszerezése és megszilárdítása érdekében.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka témától és technikától függően lehet kötött és kötetlen. Ezen felül mindennap kötetlen formában jelen van az óvodai életben: egyéni ötletek, az évszakok témái és az aktualitás jegyében sokat festünk, gyurmázunk.

A **verselés, mesélés** kötetlen formában teszi színesebbé napjainkat.

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.

A gyermek cselekedeteit érzelmei vezérik, de képes együttműködésre, alkotásra, belfegyelmeg tartására, ha érdeklődésére, egyéni képességeire alapozunk, ha tiszteljük őt.

Az igazi nevelő erő az óvónő személyisége, aki szeretetteljes, türelmes magatartásával képes a „máság” elfogadására. Ösztönző, segítő, együttműködő, bizalmat keltő, céltudatos programja a gyermekek képességeit önmagához képest a legmagasabb szintre juttatja. Jó humorérzékkel rendelkezik, képes az önkontrollra, önfejlesztésre. Modell a gyermekek számára.

A gyermekek tevékenységeik során megszámlálhatatlan ismeretre, tapasztalatra, élményre tesznek szert. Éppen ezért a gyakorlati cselekvések egyben tanulást is jelentenek, s mindaz, ami a gyermekkorban egész nap történik, ennek a szervezeti kerete, formája. A tanulás feltétele a gyermek kötetlen tevékenykedése közbeni, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés, kreativitás erősítése.

Mivel a gyermek fő tapasztalati forrása a játék, biztosítani kell a játékba integrált tanulás feltételeit.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás közben a gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból – iskolássá érik.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodai nevelés elsődleges célja az óvodás gyermek *kompetenciáinak fejlesztése*. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes ismereteire.
- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

- Kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat.
- Új élményeket, ismereteket nyújt.
- Az egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve juttatja magasabb szintre a gyermekeket.
- Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, hagyományokra. Figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.
- A családdal való együttnevelés során figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek a gyermekek.
- Az óvodai tanulás során épít a gyermek cselekvő aktivitására.
- Biztosítja a gyermek sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségeit.
- Tudatosan és tervszerűen biztosítja a gyermek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenység feltételrendszerét.
- Saját ismereteit tudatosan bővíti.
- Tudatosan fejleszti a gyermek értelmi képességeit: érzékelés, észlelés figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, probléma megoldás.
- Az egyéni lemaradásokat tudatosan korrigálja az egyéni fejlesztések során.
- Figyelemmel kíséri a kiemelkedő képességű gyermekeket és biztosítja számukra tehetségük kibontakozását.
- Tudatosan alkalmazza az egyéni bánásmód elvét.
- Alkalmazza a pozitív megerősítést.
- A kötött foglalkozások során figyelembe veszi a játékoság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés alapelvét.
- Minden korosztályban lehetőséget biztosít a kötetlenségre, játékoságra.
- Megteremteni a gyermekek számára a rugalmas beiskolázás – fejlettség szerinti iskolakezdés lehetőségeit.

Az óvodai tanulás és anyanyelv kapcsolata

A gyermek beszédképességének gondozását, fejlesztését oldott derűs légkör megteremtésével fejleszteni, melyben a gyermek közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető.

Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés *átszővi a nevelőmunka minden területét*, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanataiban is.

A szocializációs folyamatban a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb része. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gyarapodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

Cél, hogy a gyermek ne csak választékosan, hanem szépen, helyes kiejtéssel tanuljon meg beszélni.

Az óvodapedagógus feladatai

- Modellnyújtás.
- Olyan feltételek biztosítása, melyek mellett a gyermek meg tudja szeretni azokat a tapasztalatokat, melyek segítségével eljuthat kommunikációs szint legmagasabb fokára.
- Biztosítson módot a kérdésre, adjon választ és kérdezzen vissza, beszéde legyen szemléletes és képszerű.
- Teremtsen helyzeteket, melyekben a gyermekek elmondhatják örömeiket, bánatukat, azt ami foglalkoztatja őket.
- Ismerje fel a beszédhibákat, a hangszín és beszédritmus rendellenességeit, gondoskodjon a szakirányú fejlesztésről.
- Szervezzen játékokat a beszédszervek ügyesítésére.
- Családi háttérből kiindulva, a gyermek egyéni képességeit megismerve, beszédfejlesztő, kompenzáló tevékenység folytatása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Érthetően folyamatosan kommunikáljon, beszéljen.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkosson.
- Tisztán ejtse a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Legyen képes rövid történet önálló elmondására.

Az óvodai tanulás specifikumai

A gyermekek részére a tanulási folyamat önkéntes, de ez az önkéntesség a tevékenységekben való bekapcsolódásnál érvényesülhet igazán. Előbb - utóbb el kell érni, hogy a gyermekek a megkezdett feladatot befejezzék, válják szokássá, hogy nem torpannak meg az első akadállynál.

Az önkéntesség nem jelenti az állandó távolmaradás elfogadását. A kezünkben számtalan eszköz van, mellyel elérhető, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységben.

Az egyéni képességek figyelembe vétele, valamint a meglévő ismeretekre alapozás elsődleges.

A gyermekek, ha elfáradnak, abbahagyhatják a cselekvéssort, ha tévednek, joguk van módosítani, ha nem tudnak teljesíteni, lejjebb kell menni a nehézségi fokban. Fontos a

differentiált, önmagához mért értékelés. Törekedni kell az egészséges önkorrekció kialakítására.

A gyermeki kíváncsiságra kell építeni. A gyermekek kérdezhetnek, kitalálhatnak, felfedezhetnek, próbálkozhatnak, miközben szinte észrevétlenül képesek lesznek az együttműködésre, toleranciára, az egyeztető - megegyező kompromisszumokra, önérvényesítésre, társakhoz való alkalmazkodásra.

A gyermek cselekvő aktivitása képessé teszi őket arra, hogy önmaguk becsült lehetőségei alapján vállalkozzanak. Növekszik kitartásuk, feladattudatuk, önállóságuk, szándékos figyelmük. Képesek lesznek a kudarcok elismerésére, erőkifejtésre.

Az óvodai tanulás, fejlesztést is jelent. Nem erőszakos tanítást, hanem az egyes gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel, módszerekkel történő támasz nyújtást. A fejlesztés lehet korrekciós, illetve prevenciós jellegű.

A KORREKCIÓ (viselkedés, teljesítménybeli) lemaradás magasabb szintre való hozatalát jelenti. A korrekcióhoz pontosan ismerni kell a gyermek személyiségét, tudni kell a lemaradás területét.

A PREVENCIÓ a felmerülő lehetséges problémák megelőzését szolgálja. Ezt az érzékelés, észlelés, valamint mozgásfejlesztés által végezzük.

Óvodában előforduló tanulási, magatartási zavarok lehetnek:

- értelmi képességek zavara
- diszlexiára utaló jelek
- hiperaktivitás
- szorongó viselkedés
- agresszió,
- szociális éretlenség.

A tevékenységben megosztott figyelemmel kell kísérni az iskolába készülő gyermekek magatartását, így szükséges ésszerű korlátokat állítani a gyermekek érdekében. Ezek szolgálják a közös munkát, segítsék az eredményességet. A hatékony munka érdekében szilárd szokás rendszert kell kialakítani.

Az iskolai élet megkezdésének támogatása

Az óvoda a nevelés folyamatában megcélozza a tanulás alapkészségeinek megalapozását a szociális, az értelmi, a verbális és testi képességek területén.

Az óvodapedagógusok az iskolára való alkalmassátétel folyamatában érvényesítik az alábbiakat:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermekek óvodai fogadásával veszi kezdetét.
- A feladatok megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészíti a következő életszakaszt.
- A gyermekek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megszervezésre a fejlesztés.
- Az érés és tanulás együtt alkotják a fejlődést.

- A célirányos fejlesztés a gyermekek érési folyamatainak, pszichikus fejlődési jellemzőinek figyelembe vételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermekek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása, a mozgás elsődlegessége.
- Az óvónők feladatai az átmenet megkönnyítése érdekében, az iskola alapküldetésének, elvárásainak megismerése.
- Szakmai együttműködés a tanítókkal.
- Tanítók fogadása az óvoda személyiség – képességfejlesztő tevékenységének megismerése érdekében.
- Kölcsönös hospitálások.
- A gyermekek iskolai látogatásának megszervezése.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információ, segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasság kritériumairól.
- Folyamatos tájékoztatás, konzultálás a gyermek fejlettségi állapotáról.

Az iskolakészültség kialakulásának folyamata

Az óvodáskor végére a gyermekek többsége alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére. Ebben befolyásoló tényező a családi, az óvodai nevelés, valamint a belső érés.

Az iskolára való alkalmasság megállapítása nem korlátozódhat a gyermekek értelmi fejlettségére, képességeinek alakulására, hanem kiterjed az egész személyiség vizsgálatára.

Három éves kortól kísérjük figyelemmel a gyermekek fejlődését.

Évente kétszer tájékoztatjuk a szülőket a tapasztalatokról, a gyermekek teljes személyiség struktúráját érintően.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a tér érzékelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a tér tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érhetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése

A Nkt.4.§ 25.pontja szerint, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról alapján:

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszhetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység **olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.**

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;

a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;

terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

d) A gyermek

életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
képességei, kialakult készségei,
kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
családi háttere.

A fejlesztés magába foglalja a sajátos nevelési igény típusának megfelelően a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. *A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.*

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;

az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;

az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;

a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;

annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;

rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;

az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda feladata:

pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vegye a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,

a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti.

Közreműködik:

a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésében,

a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében és folyamatos tanácsadásában,

a szülők és az óvoda együttműködésének figyelemmel kísérése.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériuma

- a gyermekek beilleszkedése,
- az önmagához mért fejlődése .

Ezek megvalósulásához a következők járulnak hozzá:

az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása.

a „sérülésspecifikussághoz” igazított módszerek, módszerkombinációk megválasztása,

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség)

az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában,
- tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,

- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek:

a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Kiemelt feladat :

a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,

a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása. Biztosítani

kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Feladat:

megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése,

a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével,

az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztések,

A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

Feladat:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.

Játéktevékenység:

Feladat:

Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.

Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

Feladat:

a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe,

sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködés.

Éneklés, zenei nevelés:

Feladat:

Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő.

Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Feladat:

A kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása,

a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése,

adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése,

a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése

Kiemelt feladat :

a tapasztalatszerzés biztosítása, mozgásos tapasztalatszerzésre,

a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése,

fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek vakok, aliglátók és gyengénlátók.

Feladat:

minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban,

a közösséghez való alkalmazkodást,

a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását,

a közösség előtti szereplést.

Kiemelt feladat:

az önkiszolgálás megtanítása,

a tárgyak és helyük megismertetése,

a rendszeret, a higiénié (a szem és a kéz tisztán tartása).

Az adott szembetegségre vonatkozóan mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait.

A gyengénlátó gyermekek óvodai nevelése

Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik,

Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei:

Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.

A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.

A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.

A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek óvodai nevelése:

- egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés,
- Gyógypedagógiai óvodai ellátás,

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepes súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztéséget

mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókinccsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszhetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kicscsoportos formában lehet megvalósítani.

Jellemző: a gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek.

Következménye:

- teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia.
- korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik.

Az óvodai nevelésének központi feladata:

a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik.

Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A nagyothalló – gyermekek

anyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése

a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése,

a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata.

A halmozottan fogyatékos hallássérült

óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét.

A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a

speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,

a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,

a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,

a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,

az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A gyermek életkorától eltérően az anyanyelv elsajátítási folyamata akadályozott a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt.

A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A beszéd fogyatékos gyermek fejlesztés :

- középpontban az anyanyelvi nevelést áll,
- aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján,
- az egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel valósuljon meg.

Az óvodai nevelés, fejlesztés kiemelt feladata:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- az érzelmi élet fejlesztése egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége:

- a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.
- Az állapot háttérében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző :

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara,
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés,

- a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil,
- a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv,
- hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

A korai speciális terápia hiányában a kommunikációs eszköztár fejlesztése lesz az óvodai fejlesztés fő célja, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Az óvodai nevelés, a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő használandóak a fejlesztésre.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.
- meg kell előzni a teljesítménykudarokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,
- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési , magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A magatartás-, viselkedés- és beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek is gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

A magatartászavar lehetséges formái, tünetei, kritériumai, alapsajátossága, kialakulásának okai

A viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak. Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési meglassúbbodásának általános jelei:

- A gyermek érzékenyebben reagál meteorológiai változásokra.
- Fáradékonyabb az átlagnál, nehezebben tűri a zajokat, nehezen viseli el a várakozási és egyéb feszültséget.
- Gyakran igényli a pihenést, szünetet, egyedülletet.
- Fokozottabb szüksége van a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, érthető és követhető szabályokra.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelésének prioritásai:

- Egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarcűrő képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A magatartászavar különböző formái

Hiperkinetikus zavarok

Olyan tünetegyüttes, amely az első öt évben alakul ki. Általános jellemzője a tevékenységek közötti csapongás, a figyelmetlenség, az impulzivitás, a meggondolatlanság, a szabályokhoz való nehéz alkalmazkodás. Társuló tünetként előfordul a beszédkészség és pszichomotoros fejlődés késése.

Viselkedési zavarok

Elsődleges tünete a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartásséma. A viselkedés eltér az adott életkorban elvárhatótól. A szabályokat durván áthágja, súlyosabb a viselkedés, mint egy hagyományos gyermekcsíny, és hosszan is tart (társakkal, állatokkal, tárgyakkal való durva bánásmód, rombolás, hazudozás, lopás, gyakori és súlyos indulatkitörés, szófogadatlanság).

Kevert magatartási és emocionális zavarok

A fennálló agresszív, disszociális vagy kihívó magatartás kombinálódik depresszióval, szorongással vagy más emocionális zavarokkal.

Jellegzetesen gyermekkorban kezdődő emocionális zavarok

Sokkal inkább a normális fejlődés eltúlzott formáinak tekinthetők, semmint minőségileg abnormálisnak. Ez egy kóros védekezési mód, vagyis a gyermek kóros viselkedési tüneteket produkál annak érdekében, hogy a kitörni, kirobbanni igyekvő szorongását visszafojtsa, ne engedje felszínre törni. Ide sorolható a szeparációs szorongás, a fóbiás szorongás, a szociális szorongás. A szorongásos esetekben a nem megfelelő fejlődés fontos diagnosztikus támpont.

A szocializáció jellegzetesen gyermek- és serdülőkorban jelentkező zavarai

Heterogén tünetcsoport. Közös jellemzőjük a szociális funkciók rendellenessége, de más fejlődési terület zavara nem társul hozzá. A legtöbb esetben környezeti zavarok vagy depriváció húzódik meg a háttérben.

Tic-zavarok

A tic egy önkéntelen, gyors, visszatérő, nem ritmusos, motoros mozgás vagy hangformálás. Hirtelen kezdődik és céltalan. A stressz fokozza, az alvás pedig megszünteti.

A magatartászavar tünetei

A tünetek a viselkedés több területén figyelhetők meg. Nem tévesztendő össze azonban az óvodás gyermek életkori sajátosságából fakadó rendkívüli aktivitásával. A motoros aktivitás ugyanis kisgyermekkorban örömforrás, valamint a környezet megismerésének leghatékonyabb eszköze.

A motorium területén jelentkező tünetek

- Ülés közben babrál, fészkelődik.
- Elhagyja a helyét feladatvégzés közben.
- Össze-vissza rohangál olyan helyzetekben, ahol annak semmi értelme.
- Nehézségei vannak a nyugodt játéktevékenységben.
- Sokat beszél.
- Nem tud csendesen és egyedül játszani.
- Állandó mozgásban van („mintha motor hajtaná”).
- Mozgása céltalan.
- Keveset, nyugtalanul alszik, alvás közben is mozog.

Az impulzivitás területén jelentkező tünetek

- Nem várja meg a kérdést, instrukciót, hanem előbb válaszol.
- Gondot jelent a várakozás.
- Gyakran félbeszakít másokat.
- Kiszámíthatatlanul viselkedik.
- Nem reagál sem büntetésre, sem dicséretre.
- Ok nélkül agresszív.
- Gyakran szenved sérülést, fokozott a baleseti hajlama.

A figyelem jellegzetességei magatartás-zavaros gyermekeknél

- Nem figyel a részletekre.

- Figyelme hullámzó, elkalandozó.
- Gyakran nem veszi észre, ha beszélnek hozzá.
- Nem követi az utasításokat.
- Figyelme minden külső ingerre elterelődik.
- Feledékeny.
- Játék-, illetve feladathelyzetben nem vagy nehezen tartható.
- Az elkezdett tevékenységet nem fejezi be, csapong.
- Minden érdeklí, de ez az érdeklődés nem tart sokáig.
- A feladatok megszervezésében komoly gondjai vannak.

Óvodai nevelés

Koordinációs, motoros nehézségek

- Diszharmonikus, merevebb mozgás
- Az átlagostól eltérő mozgásfejlődés (Az életkornak megfelelő mozgásformák jóval hamarabb vagy jóval később jelennek meg.)
- Kimaradt mozgásfejlődési lépcsőfokok
- A ritmusérzék fejletlensége
- Gyengébb finommotorika

Vegetatív tünetek

- Időjárási frontérzékenység
- Alacsonyabb vagy magasabb fájdalomküszöb
- Alvási problémák

A pszichés problémák, éretlenség tünetei

Szófogadatatlanság, ellenállás: akaratos, makacs, engedetlen, öntörvényű, nem tanul a hibáiból. Nem használ a jutalmazás és a büntetés. Általában jellemző a fokozott függetlenség és az önállósági törekvések. Többnyire nem okoz gondot a szülőktől, ismerősöktől való elszakadás. Más gyerekekkel lehet zsarnokoskodó, uralkodni akaró. A látszat ellenére nagyon is igényli a korlátokat, szabályokat, csak sokkal nehezebb betartatni vele, mert idő előtt feladja.

Szociális éretlenség: túl könnyen barátkozik, de a kapcsolatait megtartani nem vagy csak nehezen tudja. Sokszor inkább kisebbekkel játszik, akiket tud irányítani, akiken uralkodhat. A felette való uralmat azonban nem viseli el. Váratlan helyzetekhez vagy egyáltalán nem tud alkalmazkodni, vagy egyből idomul.

Érzelmi, hangulati problémák: ingadozó hangulat, érzelmi labilitás jellemzi. A jó és a rossz időszakok néha óráról órára, sőt percről percre váltakoznak, és az ok legtöbbször rejtve marad.

Jellemző még a túlérzékenység, túlzott reagálás az ingerekre, rendkívüli izgalmi állapotok vagy éppen a félelemérzet hiánya, gátlástalanság. Kudarctűrésük alacsony. Ingerlékenyek, rövidzárlatok, dührohamok jelentkezhetnek. Ez azonban nem agresszivitás, a gyermek nem szándékosan rossz. A környezet gyakran félrekódolja a reakciókat. Állandó szeretetre, a velük való foglalkozásra vágynak.

A pedagógustól elvárható magatartásformák

Az integráláshoz elengedhetetlen, hogy a pedagógus felkészült legyen a sérülés alapsajátosságaiából, tisztában legyen a pedagógiai korrekció lehetséges módszereivel.

Jó, ha a szülő őszintén el tudja mondani a gyermekére jellemző viselkedést, a várható reakciókat, a megnyugtató esetleges változatait és azt, hogy mi a gyermek fő érdeklődési köre (a szükséges motivációt majd erre lehet építeni).

Tehát az óvodapedagógusnak fel kell mérnie a gyermek szociokulturális hátterét, tudnia kell, milyen és mennyi segítségre számíthat integráló munkája során a szülőktől.

Fontos szempontok magatartás-zavaros gyermek fogadásához

- Lehetőség szerint a csoportban ne legyen több viselkedészavart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit.
- Fontos, hogy a gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel állandó kapcsolatot tartsanak az óvodapedagógusok.
- Alapvető dolog, hogy egy szorongó gyermek érzéseit, a szorongása tárgyát mindig komolyan kell venni, csúfolás tárgya soha ne legyen.
- A hiperkinetikus kisgyermek esetében elegendő mozgást kell biztosítani. Fontos a szabályok, határok nagyon pontos meghúzása, és annak következetes betartása is.
- Tudatosítani kell a gyermekben, hogy akkor is szeretjük, ha éppen ostobaságot követett el (nem rád haragszom, hanem arra, amit tettél).
- Hagyjunk minden lehetséges szituációban választási lehetőséget, hogy érezze a döntések következményeit, és érezze a bizalmat is!
- A hiperaktivitással általában figyelemzavar is társul. Figyelemzavaros gyermeknél lényeges, hogy egyszerre csak egy, rövid utasítást kapjon a gyermek (a több utasítás a figyelem fejlesztésénél kap szerepet), és az utasítást mindig indokoljuk is meg!
- A magatartás-zavaros gyermekekkel szemben nélkülözhetetlen a türelem.
- Nem szabad abba a hibába esni, hogy a viselkedészavaros gyermeket kikiáltjuk az óvodai csoport legrosszabb gyerekének, és akkor is őt büntetjük, amikor éppen nem ő volt a konfliktus kirobbantója. A büntetés csak agressziót hoz magával.
- Minden apró sikernek, minden apró viselkedésben beállt pozitív változásnak nagyon kell örülni, állandó és azonnali megerősítésre van szükség, mert ez motiválja majd a gyermeket a további változásra. Ezáltal tudja meg, hogy ahogyan viselkedett egy szituációban, az jó volt.
- Az integráló pedagógus szakmai eszköztárából nem hiányozhat a differenciálás elmélete és gyakorlata.
- Körültekintést és hozzáértést igényel a csoportok szervezése, az eszközök kiválasztása, feladatszervezés, egyéni értékelés.
- Elengedhetetlen az együttműködési készség a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel és természetesen a szülői házzal.
- Az SNI-gyermekek fogadására fel kell készíteni a csoportot a megfelelő mértékben, nem túlhangsúlyozva SNI-társuk másságát, gyámolításának szükségességét.
- Kiscsoportos munkák szervezésénél mindig ügyelni kell arra, hogy társaitól kellő segítséget kapjon.

- A csoport valamennyi tevékenységébe be kell vonni az integrált gyermeket, s mindig olyan feladattal kell ellátni, amelyet eredménnyel el tud végezni. Figyelemmel kell kísérni a gyermek tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét.

Óvodánkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését szolgáló speciális szolgáltatások

Az alábbi speciális programok szervezését tartjuk megvalósíthatónak, melyek illeszkednek az óvoda sajátos arculatához, az óvoda nevelési céljainak elérését segítik:

- *Nagycsoportosok úszásoktatása*
 - feltételtől függően
- *Játékos gyermektorna*
 - a tornateremmel, zsibongóval rendelkező óvodában valósítható meg
 - célja: differenciált mozgásfejlesztés, tartásjavítás, állóképesség fejlesztés
- *Népi tánc*
 - célja: mozgáskultúra fejlesztése, a néptánc hagyományainak megőrzése
 - a foglalkozások dal- mozgásanyaga a gyermekek életkorához, képességeihez igazodnak
 - a foglalkozásokat táncterapeuta bevonásával szervezzük
- *Zeneóvoda*
 - a középső- és nagycsoportos gyermekek részére, zenei képesség fejlesztés
- *Bábelőadások, gyermekműsorok*
 - igényes, színvonalas, a gyermekek számára szórakoztató műsorok szervezését vállaljuk fel
- *Idegen nyelv*
 - szülői igény esetén a játékos idegen nyelv tanításától sem zárkózunk el, a játékidő maximális védelmét, a gyermekek életkori sajátosságait, képességeit figyelembe véve.

Tehetség gondozás

- Tehetseg gondozás célja: a kivételesen tehetséges gyermek segítése, hogy képességeihez mértén fejlődhessen.
- Feladatunk: az óvodai élet tevékenységformái között (játék, testnevelés, ének zene, vizuális) figyeljünk a tehetség mutatóira.
- Differenciált feladatok adása.
- Ajánljunk, más intézményt ahol tehetsége kibontakozhat.
- Ismerjük fel a tehetség ismertető jeleit. Engedjük érvényesülni a sportban, játékban, táncban, zenében.
- A tehetséges gyermek jellemző tulajdonságai: különleges érzékenység, fokozott kritikai érzék, eredetiség, mindent felülmúló tenni akarás, rendkívüli kíváncsiság, átlagosnál nagyobb feladatvállalás és teljesítési képesség.
- A vegyes korosztályú csoport kialakítása is hordoz sajátos jegyeket, melyek visszatükröződnek a nevelés - tanulás folyamatában. Az egyébként is jelenlévő jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek itt még feltűnőbbek. Ezért még inkább figyelembe kell vennünk az egyéni jellemzők mérlegelését a differenciált személyiségfejlesztést.

Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenysége

A gyermekvédelmi munka minden óvónő feladata. Kiemelt feladatunk a prevenció.

- Fontos, hogy érzékenyen reagáljunk a jelzésértékű jelenségekre. Mivel tudjuk, hogy sok a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek.
- Minden egyedi esetet fel kell tárunk és ha szükséges, a törvény adta lehetőségekkel is élnünk kell, hogy megoldást találjunk a problémák kezelésére.
- A nehéz anyagi körülmények között élők figyelmét felhívjuk a támogatási lehetőségekre.
- Személyre szóló, személyes hangvételű segítségre van szüksége ma minden családnak.
- Az óvoda vállalja fel a család komplex segítségét, melynek fókuszában a gyermek áll, a gyermekek jogainak a biztosítása.
- A családok problémáit tapintattal, diszkrécióval kell kezelnünk.
- Az óvoda nem mondhat le a korszerű pedagógia megismertetéséről a gyermekek érdekében az óvodai értékrend, a kultúra átadásáról a szülők körében.
- *Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.*
- A hátrányok kiegyenlítése érdekében célunk azoknak az eljárásoknak, módszereknek a megválasztása, melyekkel az esélyegyenlőséget megteremtjük, szükség esetén megfelelő szakember közreműködését igényelve /pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus/.

Az óvoda a gyermekvédelmi munkáját, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Szakszolgálattal, a gyermekorvossal, védőnőkkel együttműködve végzi.

A gyermekvédelmi felelős felel a kapcsolattartásért, az információk átadásáért.

- Gyermekvédelmi munkát minden óvodapedagógus végez.
- Összehangolt munkát igényel a gyermekvédelmi felelős irányító, ellenőrző tevékenysége, a nyilvántartás, családlátogatás, a pedagógiai módszerek megválasztása, a kapcsolattartás, az információk átadása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Bizalomteljes kapcsolat kialakítása, együttműködés a szülőkkel, szükség esetén a gyermekvédelmi hálózat szakembereivel.
- Szülői fórum szervezése, igény szerinti tanácsadás
- Év elején a csoportokba járó gyermekek családi és szociális helyzetének felmérése. Esetlegesen előforduló, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése.
- A tartósan hiányzók figyelemmel kísérése, a szülő figyelmének felhívása a törvény előírásaira.
- Tehetség gondozás, szükség esetén felzárkóztatás differenciált fejlesztéssel, egyéni bánásmód alkalmazásával.

Az óvodavezető feladatai

- Az óvodapedagógus gyermekvédelmi munkájának összehangolása.

- A gyermekvédelemre vonatkozó törvények folyamatos nyomon követése és beépítése a gyermekvédelmi munka rendszerébe.
- Kötelező jelzőrendszer működtetése.
- A gyermekvédelmi szempontból –szükség szerint- együttműködni a Gyámügyi Hivatallal, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Szakszolgálattal és a gyermekorvossal az egyéni elbírálást igénylő esetekben döntést hozni a további teendőkről.
- A gyermek indokolatlan és igazolatlan hiányzását figyelemmel kísérjük, az érvényben lévő szabályzóknak megfelelően - jelzőrendszeri kötelezettségünknel fogva - megteesszük a megfelelő intézkedéseket.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

Feladatai:

- a gyermekvédelmi munkaterv összeállítása,
- a szülők írásbeli tájékoztatása munkájáról, elérhetőségéről,
- tájékoztatót ad ki a szülők részére a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről,
- rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, arról tájékoztatja a szülőket, kollégákat,
- összehangolja az óvodai gyermekvédelmi munkát,
- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, azokkal kapcsolatos intézkedéseket,
- szükség esetén részt vesz családlátogatáson, fogadóórán.

Módszerek

- Pedagógiai módszerek, megfigyelés, beszélgetés, értelmi megnyerés és elfogadás, szülőkkel való együttműködés, ha ez már nem elég a probléma megoldásához, az illetékes szerv bevonása.

Az óvodai fejlesztő program megszervezése

Az óvoda a hátrányos helyzetű gyermekek számára az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint óvodai fejlesztő programot szervez.

Az óvodai fejlesztő programban az a gyermek vehet részt, aki a Gyvt. 67/A. § alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra hátrányos helyzetűnek minősül.

Az óvoda vezetője felveheti az óvodai fejlesztő programba azt a gyermeket is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

Az így felvehető gyermekek létszáma azonban nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – az adott csoportba felvett, óvodai felkészítésben részt vevő gyermekek létszámának tizenöt százalékát.

Az óvodai fejlesztő program keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja az óvoda

- a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,

- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A fejlesztő program keretében a pedagógus feladata

- egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés,
- együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében,
- a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés,
- a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése,
- a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás (negyedévente).
- Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek – az oktatásért felelős miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben résztvevő pedagógusok legalább háromhavonta értékelik.
- Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló

Az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az általános járóbetegszakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt a tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

A tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók számára heti 10 órában egyéni foglalkozás keretében történő felkészítést kell biztosítani.

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az óvodai nevelés messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésre törekszik.

A szociális prevencióhoz fontos a gyermek óvodás korát megelőző testi - lelki fejlődésének alapos ismerete.

Információt kell kapnunk az óvodába lépés előtti anya - gyermek, család -gyermek kapcsolatáról, a gyermekek élettörténetéről.

Az óvónő feladatai:

- az átmeneti, esetleg tartós megváltozott élethelyzet okainak feltárása, kérdőív, írásbeli feljegyzés készítése a gyermekek egyéni dossziéjába,
- konzultáció az óvoda gyermekvédelmi felelősével, szükség esetén külső szakemberrel,
- családlátogatás,
- a körülmények változását átélő kisgyermek csoportbeli tevékenységének megfigyelése, a fejlesztés irányának kijelölése,
- egyéni beszélgetések, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása a gyermekkel,
- a csoportbeli beilleszkedésének kiemelt segítése,
- az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok megismertetése,
- fokozott gyakoroltatása változatos módszerekkel,

- ✓ változatos egyéni tevékenység biztosítása,
- ✓ a csoportszoba - udvar, eszköz és játéktárának még mélyebb személyiségformáló segítő hatásának kiaknázása,
- ✓ baráti kapcsolatok mélyítése,
- ✓ kommunikációs készség felmérése, egyéni fejlesztés, ha szükséges.

A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁIT

Az óvodai nevelés a családdal való együttműködés során erősítse a család nevelői hatásait, ill. szükség esetén nyújtson segítséget a szülőknek a felmerülő gondok, problémák megoldásához.

Célja

- A család és az óvoda személyiségfejlesztő hatásának összehangolása.
- Egy olyan emberi kapcsolatrendszer létrehozása, amelyből merít a gyerek, a család és az óvoda testülete.
- Segítség és támasznyújtás a szülőnek gyermeke fejlesztéséhez.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a szülők és pedagógus részéről egyaránt.
- A család és bölcsődei-óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Előítéletektől mentes közeledés egymáshoz.

Együttműködésünk alapelvei

- az egyenrangú nevelőtársi viszony,
- kölcsönös alkalmazkodás, tájékoztatás,
- bizalmi elv, őszinte légkör,
- partnerkapcsolat,
- másság tiszteletben tartása, elfogadása,
- a program hiteles és meggyőző ismertetése,
- egyenletes kapcsolattartás,
- pedagógiai etika, titoktartási kötelezettség.

Az óvodapedagógus feladatai

Általános

- Az együttműködés feltételeinek megteremtése, valamint a továbbfejlesztés lehetőségeinek keresése.
- A szülők tájékoztatása a gyermeküket érintő kérdésekben, s gyermekük fejlődésével kapcsolatban, személyesen.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről legalább 1 héttel hamarabb, szóban és írásban történik.
- Szülői jogok tiszteletben tartása.
- Családlátogatás, a gyermek családi háttérének, környezetének a megismerése.
- Gyermekkel, szülővel együtt szervezett óvodai programok.

Speciális

Nyílt napok szervezése az érdeklődő szülők számára.

Szülői értekezletek összehívása az éves munkaterv szerint, vagy rendkívüli, ha az szükséges, a csoportot érintő kérdések megbeszélésére, közben jegyzőkönyv készítése.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az embert körülvevő környezet jelentősen befolyásolja annak egészségi állapotát és életkilátásait. Ugyanakkor az emberi tevékenység is megváltoztatja a környezetet és ez

a kölcsönhatás mind az emberi egészségre, mind a környezetre komoly hatással van. A hatékony környezet-egészségügyi nevelés, hosszú távon érvényesülő prevenció eszköz. A nevelés minden szintjén-az óvodától kezdve, igen fontos. Környezetünk megismerésének és óvásának igényét, óvodai hagyományait tudatosan alakítjuk a gyermekekben a foglalkozásokon és a rendszeres környezetvédelmi tevékenykedtetés során is. Az egészségnevelő és prevenció munkánkat, az óvodásaink testi- lelki fejlődésének megalapozását a családdal együttműködve kell szervezzük.

A környezeti és egészségnevelési alapelveink

- Rendszerszemléletre nevelés elve: Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.
- Természet és társadalom harmóniájának elve: Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember- harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.
- Fenntarthatóság elve: Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre és a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
- Testi- lelki egészség elve: Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosítsuk gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Alakítsuk gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igényt, hangsúlyozzuk az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát.
- Társas készségek fejlesztésének elve: Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős- tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakítsuk gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmeket.
- Foglalkozásközi integráció elve: Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

Megvalósítandó feladatok

- A gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges biztonságos környezet kialakítása. A környezet (levegő, víz, eszközök) tisztasága, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, megfelelő fényviszonyok biztosítása
- A gyerekek testi szükségleteinek nyugodt, egyéni igények szerinti kielégítése
- A gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében a mindennapos testmozgás biztosítása

- A mozgás és sport személyiség- és közösségfejlesztő hatásának érvényesítése; az eltérő adottságú gyerekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás
- A gyerekek érdekében a víz, a levegő és a napfény edző hatásának kihasználása, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével Betegségmegelőzés: az ellenálló képesség erősítésével, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismertetésével (kirándulások, séták) elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- Környezettudatos magatartásformák alakítása személyes példamutatással.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- Az óvodai nevelés a kisgyermek egész életpályáját alapozza meg;
- Az óvodai nevelés nem zárt rendszer, szükséges a szülők, a fenntartó, más intézmények és szervezetek bekapcsolódása, partnersége;
- Az óvodai nevelésben korszerű tudással rendelkező, nyitott és újító szemléletű óvodapedagógusoknak kell részt venniük;
- Minden pedagógusnak gondoskodni kell a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, valamint a pedagógiai program részeként szervezendő óvodán kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt kiemelten kezelendő.
- Az óvodában gyermekeink biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjenek, óvodai életrendjüket a testmozgás beépítésével, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően kell kialakítani;
- A gyermekek képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.
- Az emberi méltósághoz való jog biztosítását kizárólag óvodai pedagógiai eszközök és módszerek alkalmazásával lehet megterem. Óvodapedagógusainknak nem lehet több joga a gyermekkel szembe, mint a szülőnek.
- A személyiség szabad kibontakoztatásának joga alapján minden hozzánk járó gyermek az óvoda által nyújtott szolgáltatásokban szabadon részt vehet.
- A családi élethez és magánélethez való jog érvényesülését a gyermek családi
 - kapcsolatainak tiszteletben tartásával biztosítjuk.
- A rendszeres egészségügyi felügyelethez való jogosultságot az óvodai egészség szűrések, orvosi, - védőnői alapvizsgálatok megszervezésével biztosítjuk.
- Az óvodánkba beiratkozó, hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelésekor biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket

A nevelőtestület további elveket nem fogalmaz meg.

A pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

A pedagógiai program érvényességi ideje

- Az óvoda 2021 napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógiai program alapján.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A nevelők szakmai munkaközösségei minden nevelési év végén értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

- A pedagógiai program módosítására az:
 - óvodavezető;
 - nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az óvodavezető jóváhagyásával válik érvényessé.

A fenntartó egyetértésére akkor van szükség, ha a pedagógiai program érvénybe lépéséhez a fenntartóra többletköltség hárul.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- Az óvoda fenntartójánál;
- Az óvodavezető irodájában;
- A nevelők szakmai munkaközösségeinek vezetőinél;

A pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása

A pedagógiai programot a nevelőtestület véleményezte, elfogadta, és jóváhagyásra javasolja.

....., 2021

A pedagógiai programot jóváhagyta:

óvodavezető

